kočevske
novice

GLASILO OK SZDL KOČEVJE

Poštnina plačana
pri pošti št. 61330 Kočevje

Letnik V, št. 9
Torek, 15. novembra 1988

Razmišljanja o novem življenju

Strah in pogum Kočevske

Kočevska z Rogom v naši zavesti še vedno živi s skrivnostnimi in včasih strah vzbujajočimi spomini na preteklost. Vojni in povojni čas sta to hribovsko pokrajino zaznamovala s pogumom in strahom. Zaznamovala sta jo s pogumnim slovenskim državotvornim dejanjem, zaznamovala sta jo z nespravljivostjo novega s starim. V njenih gozdovih smo se rojevali otroci svobode, v njenih gozdovih ima svoboda lahko tudi drugačen pomen. Nadutost, brezobzirnost in praznino oblasti.

Cena, ki jo za strah in pogum še danes plačuje Kočevska, je velika.

In, ker so še ljudje pri nas..., ljudje, ki so prenehali ubogati na vsak ukaz... zaradi njih in z njimi pašniki, polja, gozdovi spet živijo, rodijo, vrača se radoživost in upornost človeškega duha. Med zaraščene košenice, zapuščene njive in zanikrne sadovnjake se vrača otroški smeh. Iz dimnikov se ob jutrih suklja dim. V nekdaj osamljenih gazeh lovcev in skrivnostnih popotnikov so nove, sveže stopinje. Gazi so se razširile v poti do novih domov.

V kočevski občini s kar 82 odstotki vseh površin gospodari in upravlja **družbeni sektor.** Dolga leta se otepa s križi in težavami, ki jim jih nalagajo sama narava proizvodnje, demografsko in krajinsko opustošena regija. **V letu 1977 je začela zoreti misel o namenitvi dela družbenih zemljišč za zasebno organizirano kmetijsko proizvodnjo.** Misel je imela cilj: izboljšati ekonomičnost prireje, ohraniti in nadomestiti poseljenost, vrniti podobo kulturne krajine ter zagotoviti obdelovanje še evidentiranih kmetijskih zemljišč, tistih, ki jih naravno zaraščanje v povojnem obdobju še ni spremenilo v gozd. **Zaraslo pa se je kar 30.000 hektarov kmetijskih zemljišč in danes je gozdnatost v kočevski občini kar 83 odstotna.** Misel je bila za tiste čase bogokletna, sprta z ideologijo in predvsem z miselnostjo patronov Kočevske. Škodo, povzročeno z izolacijo Kočevske – take izolacije ni v Sloveniji doživel noben njen del – je bilo pač težko priznati. **Še danes je 68 odstotkov kočevske občine opredeljeno kot manj razvito območje.** Marsikje še ne vedo za elektriko, vodovod, telefon, pa tudi dobra makadamska cesta bo kmalu razkošje.

Čas in vztrajni ljudje premagajo vse. V Mercator – Kmetijskem gospodarstvu Kočevje pravijo, da je zlomu vseh odporov temeljito pomagala združitev v SOZD MERCATOR – KIT.

Pravijo, da od tega, zanje kar usodnega leta 1984, ni več ovir za uresničevanje programa za revitalizacijo, ki so ga pripravljali do leta 1986. Program je doživel popolno podporo republiških organov, skupščine mesta Ljubljana, sozda. Za Ljubljano je Kočevska zaledje za preskrbo z mlekom in mesom, zato je njena podpora razumljiva, saj mestu navsezadnje ni vseeno – ali večne sanacije izgub predrage družbene proizvodnje – ali produktivna naložba sredstev v ekonomičnejšo, donosnejšo in navsezadnje tudi z vidika demografske in krajinske politike, koristno zasebno organizirano tržno proizvodnjo.

Po programu revitalizacije kmetijstva na Kočevskem, ki ga je pripravilo Mercator – Kmetijsko gospodarstvo Kočevje v sodelovanju s Kmetijskim inštitutom Slovenije in drugimi inštitucijami, naj bi bilo do leta 1996 že 52 novih družinskih kmetij.

Del programa je bil uresničen že v letih 1987–88, zraslo je 16 družinskih kmetij, v letu 1989 jih bo še šest in tako naj bi do konca leta 1996 zraslo vseh 52 novih domov. Nove družinske kmetije, ki naj bi poselile obrobje Kočevske so načrtovane v velikosti od 20 do 100 hektarov zaokroženih zemljišč, primerne so oziroma bodo za rejo od 25 do 100 glav goveje živine oziroma od 200 do 500 ovac. Gospodarjenje oziroma reja živine na teh kmetijah temelji na celodnevni paši oziroma doma pridelani krmi. V tak način reje, ki je zanesljivo najcenejša, bo mogoče vključiti vse strokovne, organizacijske in tehnološke dosežke. Družinska kmetija mora imeti trdne pravno lastninske temelje. Nesporno je, da morata gospodarsko poslopje in stanovanjska hiša stati na lastni, kmetovi zemlji. Gospodarjenje na družbenih zemljiščih pa mora temeljiti na dolgoročnem, najmanj 30 letnem sodelovanju z OZD, ki je zagotovila uporabo družbenega zemljišča. Taka družinska kmetija ne sme biti deljiva, samovoljno spreminjanje namembnosti površin ni dopustno, brez določene intezivnosti gospodarjenja pa seveda tudi ne gre. V celovitost kmetije sodi tudi gozd kot dopolnilni vir dohodka pa tudi drobna lesna obrt. Tako organizirane in programsko vodene kmetije naj bi dale nov pečat življenja zaostali Kočevski.

Če v razvojnih programih kočevsko Kmetijsko gospodarstvo poudarja uresničevanje programa revitalizacije na osnovi družinskih kmetij, še ne pomeni, da opušča družbeno organizirano proizvodnjo mleka in mesa na farmah. Družbene farme ostajajo še naprej temeljne nosilke tržne proizvodnje, jedro za potrjevanje in razvoj strokovnega znanja in izkušenj, jedro za njihov prenos do kmetov. Zmanjšanje števila tako objektov, kot števila živali, pomeni le uskladitev z optimalno možnimi, še ekonomičnimi viri prehranjevanja in drugimi stroški, ki bremenijo družbeno proizvodnjo. Gre torej za prehod od relativno ekstenzivne reje k intenzivni, smotrni, dohodkovno donosni reji. Brez posodobitve obstoječih objektov tega temeljnega cilja ne bo mogoče doseči. V prihodnje naj bi na štirih farmah v Koblerjih, na Mlaki, v Cvišlerjih in v Livoldu redili 1250 krav molznic, 30.000 bekonov pa v prašičji farmi v Klinji vasi. Lastna mešalnica bo poskrbela za 17.000 ton močnih krmil, Mesarija pa bo morala biti usposobljena za odkup vse, na kočevskem območju vzrejene živine.

Tržna proizvodnja v M–KG Kočevje

- **letna proizvodnja 1988**
  8,5 milijona litrov mleka
  788 ton pitane govedi
  2720 ton prirasta prašičev
  300 ton prirasta pitancev
  60 ton prirasta jagnetine
  1.840.000 komadov jajc
- **letna predelava**
  17.000 ton močnih krmil in mesa 1753 ton ter
  903 tone mesnih izdelkov

Ta pogled na razvoj družbenega in zasebnega kmetijstva, je povedal direktor Mercator–Kmetijskega gospodarstva Kočevje Janez Žlindra, ko je odpiral prenovljeno farmo v Cvišlerjih in nov ovčnjak v Nemški vasi – dva objekta Mercator–Kmetijskega gospodarstva.

Razmišljanja pa ilustrirajo tudi naslednji podatki: v letih 1987–88 je bilo na družinskih kmetijah urejenih 16 hlevov s 103 stojišči za krave, ki dajejo 400.000 litrov mleka, s 506 stojišči za mlado živino s prirejo 110.000 kilogramov mesa in 1000 stojišč za ovce s prirastom 60.000 kilogramov jagnetine. Načrt za leto 1988 določa prenovo nedavno odprte farme v Cvišlerjih, gradnjo betonskih silosov za 2.500 ton silaže v Livoldu, gradnjo senika na sončno energijo za 400 ton sena na Mlaki, tehnološko posodobitev mešalnice krmil, sanacijo čistilne naprave na farmi bekonov v Klinji vasi in ureditev družinskih kmetij, ki pa smo jih že navedli v skupnem podatku za leti 1987–88. Vrednost naložb znaša 4 milijarde dinarjev. Po načrtih so sredstva zagotovljena, njihovi viri pa različni. Vrednost naložb za leto 1989 je ocenjena na nekaj več kot 10 miiijard dinarjev. Med objekte pa so uvrstili: prenovo govedorejske farme v Livoldu in delno v Koblarjih, prenovo prašičje farme v Klinji vasi, tehnološko posodobitev predelovalnih in prodajnih objektov tozda Mesarija, šest družinskih kmetij ter ureditev 325 hektarov zemljišč.

Farma v Cvišlerjih

Senik na sončno energijo na farmi Mlaka

Zaradi spodbudnih rezultatov iz programa oživljanja kmetijstva na Kočevskem v letih 1986–1996, se je Izvršni svet skupščine odločil in v letu 1987 pri Zavodu za organizacijo poslovanja v Ljubljani, naročil celovito študijo »Revitalizacija občine Kočevje«. Študija zajema analizo problemov in njihovo opredelitev, razvojne cilje in možnosti za njihovo uresničitev. Ugotovitve študije naj bi postavile razvojni mejnik ne samo v kmetijstvu, temveč v celotnem gospodarstvu občine Kočevje. Ta program mora biti vključen v srednjeročni in dolgoročni program razvoja SR Slovenije, ustreznih samoupravnih interesnih skupnosti materialne proizvodnje, skupnosti za ceste, bank in drugih ustanov.

Spodbudni rezultati uresničevanja programa revitalizacije na Kočevskem pa so lahko vzor ali bolje model, po katerem naj bi se zgledovali tudi v drugih hribovitih predelih Slovenije, ki jih brez širše družbene pomoči čaka usoda, do nedavnega enaka kočevski. Opustošenost, zapuščenost, neizkoriščenost. Prenova umirajočega slovenskega hribovitega sveta ne prenese več nobenega odlaganja. Dolgoročen vir financiranja je treba zagotoviti takoj, bodisi s posebnimi sredstvi, ki bi jih zagotavljala večja potrošna središča (vzorec: primer vlaganja sredstev mesta Ljubljana v kočevsko prenovo), v prenovo pa se lahko učinkovito usmerjajo sredstva za gospodarsko manj razvita območja v SR Sloveniji.

Močne, obnovljene družinske kmetije z gozdovi in domačo obrtjo lahko postanejo ob dobrem gospodarjenju in dobri ekonomski politiki konkurenčne. Ne samo v kočevskih, temveč tudi po vseh slovenskih hribih, kjer kmetije umirajo zaradi napačne kmetijske politike. Take kmetije so tudi osnova in vir za dostojno življenje oziroma preživljanje.

In prav dostojnemu življenju smo se zaradi naše zaplankanosti in zaverovanosti v moč in nezmotljivost patronov in botrov marsikdaj odrekli. Zapoznela pomlad kočevskih prostranstev še ni prišla prepozno le zaradi ljudi, ki jih še imamo pri nas. Takih, ki niso in ne bodo ubogali na vsak ukaz.

Prirejeno po prispevku pod istim naslovom objavljenem v glasilu delavcev in združenih kmetov sozd Mercator–KIT

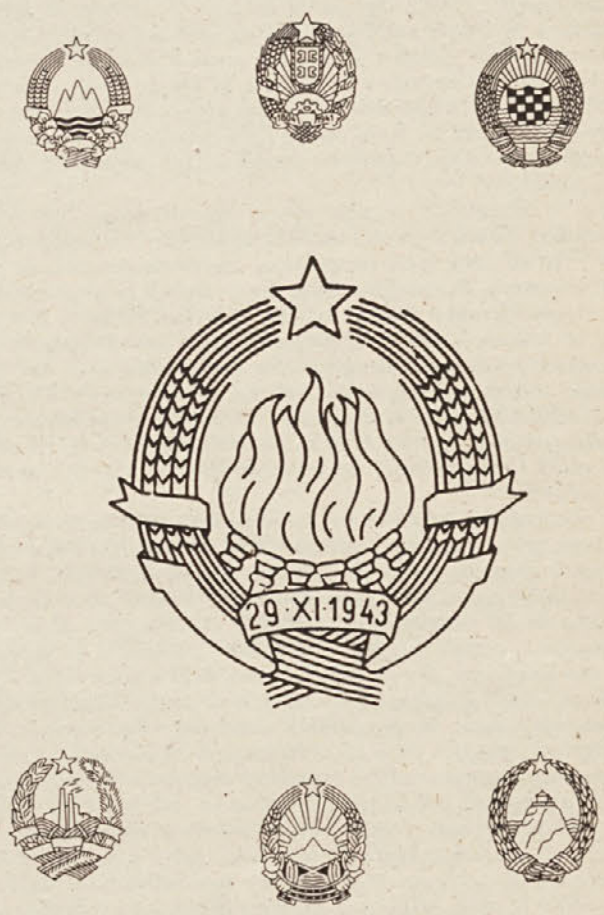

Vsem občanom Kočevja čestitamo ob 29. novembru – Dnevu republike

uredništvo

Komentar iz vsebine:

- **Produktivnost dela je v inovacijah! Kako pa jih mi vidimo preberite na strani 4**
- **Humor na temo: Miličnik in voznik na strani 5 ima, tako kot večina »vicev«, »svoje korenine v resničnem življenju«. Da je temu tako – predvsem glede »stanja vinjenosti« –, govori prispevek pod naslovom: Boste pihali?, na strani 5**
- **Delček pravilne rešitve križanke si lahko preberete na strani 6 v rubriki Pisma bralcev**
- **Posnetek »umetniškega izživljanja« na strani 7, govori sam zase!**

Letos koncert namesto proslave!

V počastitev Dneva republike bo 25. 11. 1988 ob 18. uri v Šeškovem domu v Kočevju ***koncert GODBE MILICE.***

Vabljeni vsi občani na ogled resnično atraktivne instrumentalne zasedbe!

OBČANOVA KRITIČNA BESEDA

Kdaj imajo delavci Integrala – TOZD Strojna Kočevje »Plačilni dan«?

Odgovor na to vprašanje je za občane popolnoma nepomemben. Zakaj torej vprašanje sploh postavljam? Iz dveh razlogov! Prvič zato, ker velikokrat slišimo pripombe na račun neprijaznosti Integralovih delavcev – šoferjev in sprevodnikov in drugič zato, ker mi je direktorica Integral Ljubljana, TOZD Strojna avtobusni promet Kočevje Marija Mestnik pred nedavnim v razgovoru, ki sva ga imeli, dejala: »Plače so slabe in naši delavci z njimi niso zadovoljni, zato se prav lahko zgodi, da bodo v dneh izplačila osebnih dohodkov izražali svoje nezadovoljstvo zaradi nizkih prejemkov tudi nad potniki.«

To – »izražanje nezadovoljstva zaradi nizkih osebnih dohodkov v dneh izplačila osebnih dohodkov tudi nad potniki« – je do neke mere razumljivo, čeprav ne pomeni, da je tudi dopustno. Razumljivo zato, ker so šoferji in sprevodniki na avtobusih samo ljudje, ki jim, tako kot nikomur izmed nas, ni vseeno, s kakšnimi prejemki bodo morali »preživeti mesec v tej vsesplošni draginji«. In nedopustno zato, ker so potniki zato še najmanj krivi. Zakaj pravim, da so POTNIKI ŠE NAJMANJ KRIVI? Tudi zato, ker močno dvomim, da se vozijo z avtobusom tisti, ki bi »lahko bili ali so krivi«, v kolikor sploh lahko rečemo, da bi nekdo (posameznik!) »lahko bil ali je kriv«.

Kakorkoli že, če bi bilo res, da bi potniki naleteli na neprijaznega šoferja ali sprevodnika samo ob točno določenem dnevu v mesecu, potem bi potniki zlahka ugotovili, kdaj imajo Integralovi delavci »plačilni dan«. Vendar pa temu žal ni tako in žal pravim zato, ker bi se neprijaznost, ki bi jo pogojevalo nezadovoljstvo z osebnimi dohodki, še lahko nekako tolerirala. Da pa temu ni tako, lahko samo trdim na podlagi lastnih izkušenj. Kako naj si sicer pojasnim nesramno obnašanje šoferja in sprevodnika avtobusa, ki je v sredo, 2. novembra, odpeljal ob 6.15 iz Ribnice proti Kočevju in prijazno, naravnost ustrežljivo obnašanje šoferja, ki je istega dne ob 7.15 peljal na isti relaciji? Medtem ko mi ob 6.15 šofer ni hotel odpreti vrat, čeprav za to ni bilo nobene ovire (razen morda ta, da sem prispela do avtobusa zadnji hip, vendar je avtobus speljal šele potem, ko sva se s sprevodnikom dodobra pogledala iz oči v oči), pa je šofer avtobusa, ki je odpeljal iz Ribnice ob 7.15 na postajališču v Ložinah prijazno opozoril neko potnico, da je pred vstopom v avtobus nekaj izgubila. Potrpežljivo je počakal, da je izgubljeno stvar pobrala in nato vstopila.

Mar Integralovi delavci iz Kočevja nimajo istega dne »plačilnega dne«? Morda pa jih imajo kar nekajkrat v mesecu?! Če temu ni tako, potem velja moja trditev, da prijaznost, ustrežljivost in potrpežljivost kot čisto moralne vrednote človeka (človek jih po seduje ali pa ne!) s čisto materialnimi dobrinami in »plačilnimi dnevi« nimajo tako trde povezave, kot bi jo nekateri radi prikazali.

Urednica

Oblike in metode dela OK SZDL

Občinska konferenca SZDL Kočevje želi s tem prispevkom seznaniti občane občine Kočevje o metodah in oblikah dela v občinski organizaciji SZDL. Predstavljamo vam stalne oblike dela, katerih delo lahko popestrite z vašimi pobudami, mnenji in predlogi.

V okviru OK SZDL Kočevje delujejo:

KOORDINACIJSKI ODBORI:

1. Koordinacijski odbor za kadrovska vprašanja
2. Koordinacijski odbor za SLO in DS
   - Pododbor za usmerjanje mladih v vojaške in obrambne poklice in poklice milice
   - Pododbor za organizacijo tekmovanja mladih v SLO in DS
3. Koordinacijski odbor za družbene organizacije in društva ter druge oblike interesnega združevanja in družbenih gibanj
4. Koordinacijski odbor za vprašanja informiranja
   - Časopisni svet Kočevskih novic
   - Uredništvo Kočevskih novic
5. Koordinacijski odbor za obujanje revolucionarnih tradicij in spomeniško varstvo
   - Pododbor za spomeniško varstvo Kočevskega Roga
   - Pododbor za proslave in prireditve
   - Pododbor za pripravo Monografije Kočevske
6. Koordinacijski odbor za urejanje odnosov med samoupravno družbo in verskimi skupnostmi.

SVETI:

1. Svet za družbenoekonomske odnose
   - sosvet za družbenoekonomske odnose v družbenih dejavnostih
2. Svet za družbenopolitični sistem
3. Svet za organiziranost in razvoj SZDL ter kadrovska vprašanja
4. Svet za vprašanja družbenoekonomskega in političnega položaja žensk
5. Svet za varstvo okolja.

III. ŽIRIJA ZA PODELITEV SREBRNIH PRIZNANJ OF
IV. VOLILNA KOMISIJA
V. ODBOR AKTIVISTOV OF OD BARJA DO KOLPE V KOČEVJU
VI. KONFERENCA SVETOV POTROŠNIKOV
VII. NADZORNI ODBOR

Vse aktivnosti občinske organizacije SZDL Kočevje ne moremo strniti v stalnih oblikah in metodah dela, zato oblikujemo tudi občasne organe (odbore) kot na primer: iniciativni odbor za CA TV, delovna skupina za pripravo javne razprave o razvoju turizma...

V OK SZDL Kočevje želimo, da postane SZDL dejanski prostor usklajevanja različnih interesov, mnenj in stališč.

Sekretar OK SZDL Kočevje:
Urban Dobovšek

IZ MLADINSKIH ORGANIZACIJ

Mladi in turizem

OO ZSMS Predgrad je trenutno edina institucija, ki **je pripravljena prevzeti urejanje kopališča v Dolu.** Njihova zagnanost in delovanje obetata, da bo kraj turistično prej zaživel, kot bi, če bi čakali na izvajanje načrtovane politike razvoja tega kraja.

Zato podpiramo njihove načrte! Ti so zelo konkretni in realni, njihova uresničitev pa bi samemu kraju veliko pomenila.

Sploh pa mislimo, da bi bila lahko zagnanost mladincev iz Predgrada kazalec za vse institucije, delovne organizacije in društva, ki se s turizmom ukvarjajo ali pa ga imajo v svojih načrtih.

Uspešna turistična ponudba v Dolu je le še vprašanje časa, zato pozivamo vse, ki lahko mladincem kakorkoli pomagajo ali tudi sami kaj prispevajo, da to storé.

OK ZSMS Kočevje

Pripis:

Vsako prizadevanje, da bi Kočevska turistično zaživela, zasluži pohvale. Kočevska ima namreč s svojo naravno in kulturno dediščino vse pogoje za razvoj turizma, zato je prav neodpustno, da tega »ne znamo« izkoristiti. Neodpustno tudi zato, ker si ljudje žele uživati v naravnih lepotah s katerimi je obdarjena Kočevska (to dokazuje posnetek s čolnarjenja na Kolpi; foto: J. Primc).

Zato je tudi pohvalno, da so v okviru programa revitalizacije Kočevske začeli resneje razmišljati o oživitvi turizma. Upamo lahko le, da se ne bo vse »zaključilo le na sestankih«. Ti so bili – za sedaj – zelo plodni in skoraj »polnoštevilno« obiskani, kar samo dokazuje, da interesi in želje obstajajo.

Prav pa bi bilo, da se v te aktivnosti vključijo vsi, ki se s turizmom tako ali drugače ukvarjajo, torej tudi mladinci iz Predgrada.

Urednica

SIS – Samoupravne interesne skupnosti in njihovi problemi

Finančne težave zdravstva se zaostrujejo

Znano je, da je bila v letošnjem letu z interventnimi ukrepi na nivoju SFRJ omejena splošna, skupna in osebna poraba. Delovni ljudje in občani smo v prvih devetih mesecih to najbolj občutili pri osebnih dohodkih. Ti so bili omejeni, hkrati pa so bile cene v glavnem sproščene. Pred kratkim je ZIS nekoliko sprostil t.i. »nominalno sidro« za izplačevanje osebnih dohodkov, tako da **omejitev pri izplačevanju OD praktično ni več. Še vedno pa ostajajo pri skupni in splošni porabi.**

Na področju zdravstva je bilo že v začetku leta znano, da bo potrebno omejiti porabo. Zaradi tega je Občinska zdravstvena skupnost sprejela program ukrepov za prilagoditev programa zdravstvenega varstva s finančnimi možnostmi v letu 1988, določene ukrepe na področju zdravstva pa je sprejela tudi Republiška zdravstvena skupnost. **Uporabniki smo to najbolj občutili s povečano participacijo** oz. z omejitvijo nekaterih pravic.

Kljub vsem tem ukrepom in omejitvam pa so stroški na področju zdravstva naraščali hitreje, kot so to dovoljevali omejitveni ukrepi ZIS. V Občinski zdravstveni skupnosti Kočevje se to ob koncu oktobra kaže v tem, da bi imela zdravstvena skupnost ob koncu leta – po zveznih predpisih – »viške«. Na drugi strani pa stroški za dogovorjene programe kljub upoštevanju vseh varčevalnih ukrepov nakazujejo, da bo ob koncu leta zmanjkalo za 3,3 milijone dinarjev finančnih sredstev. Glede na to, da so bile oz. bodo zdravstvene storitve opravljene, cene pa so bile odobrene po dogovorjenih republiških merilih, bi morali sredstva za te programe zagotoviti. Če pri interventnih predpisih za to področje ne bo sprememb, se bomo morali z organizacijami združenega dela o tem posebej dogovarjati. Pri vseh teh izračunih pa niso upoštevane nove možnosti oz. dovoljen nivo za izplačila osebnih dohodkov. Vsekakor bodo morali osebni dohodki na področju družbenih dejavnosti rasti skladno z rastjo osebnih dohodkov v gospodarstvu.

Finančni podatki oz. možnosti na področju zdravstva kažejo, da kljub vsem ukrepom ni možno v kratkem času oz. enem letu omejiti porabo do take mere, da bi to lahko uskladili s trenutno omejenimi možnostmi na eni strani, in instaliranimi kapacitetami in dogovorjenimi pravicami uporabnikov na drugi strani. **Kaže, da bomo morali tudi v prihodnje za svoje zdravje več storiti sami.**

Jože Novak

kočevske novice

Zakaj so odšli borci XVIII. divizije NOV pred 45. leti v Gorski kotar?

V drugi polovici novembra mineva 45 let, ko so na povelje glavnega štaba NOV in PO Slovenije odšli borci slovenske 18. divizije na pomoč hrvaškim partizanom na območje Gorskega kotarja. Mnogim se je ta odločitev takrat zdela nerazumljiva, saj je z odhodom te pomembne vojaške enote nastala na delu Slovenije vzrel, zlasti na območju Dolenjske in Notranjske. Pri tej premestitvi je potrebno upoštevati, da je med nemško jesensko ofenzivo leta 1943 prišlo do prehoda 13. proletarske brigade in 6. ličke divizije z območja Hrvaške na območje Bosne. Obe navedeni vojaški enoti sta odšli iz sestava 4. korpusa NOV Hrvaške v I. korpus NOV, ki je bil pod neposrednim poveljstvom Vrhovnega štaba NOV in PO Jugoslavije. Namen izvajanja tega operativnega načrta jugoslovanskega vrhovnega vojaškega poveljstva je bil v tem, da se je začelo postopno usmerjati težišče vojaških operacij na območje Srbije. S tem načrtom naj bi uničili četniške vojaške formacije in oslabili četniško gibanje in tako bi pobegli jugoslovanski vladi v Londonu onemogočili, da na ozemlju Srbije ustvari močno vojaško politično postojanko.

Odhod borcev tako elitnih enot iz območja Hrvaške pa je povzročil težave glavnemu štabu NOV in PO Hrvaške pri izvajanju vojaških operacij. Ta ni imel na razpolago vojaških enot, ki bi nadzirale območje Gorskega kotarja. Zaradi tega je bila odločitev slovenskega vojaškega vodstva, da pošlje slovensko vojsko na to področje povsem pravilna in upravičena. Slovenski borci so na tem območju ostali vse do prve polovice februarja 1944. leta. Podatki o bojih in napadih, ki so jih izvedli borci enot te divizije na tem območju, kažejo, da so bili borci hrabri, disciplinirani in vzdržljivi, ker jih niti lakota, slaba obutev in obleka ter druge težave niso pripravile do tega, da bi v boju z okupatorjem na hrvaškem območju oklevali. Borci so si s prirejanjem mitingov pridobili simpatije prebivalcev. Z vsem svojim delovanjem so prispevali k razvijanju bratstva in enotnosti med hrvaškim in slovenskim prebivalstvom, pa tudi med srbskim, saj je znano, da živi v teh krajih prebivalstvo srbske narodnosti. Tako lahko ugotovimo, da je bil odnos med slovenskim in hrvaškim narodnoosvobodilnim bojem vedno dober.

Viktor Dragoš

ODMEVI IZ DELEGATSKIH KLOPI

Znova spremembe statuta skupnosti

(Zapis s seje skupščine SPIZ)

Skupščina Skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja v SR Sloveniji, ki je bila 20. 10. 1988, je na podlagi delovnega gradiva in danih pobud na sami seji, sprejela osnutek sprememb in dopolnitev Statuta in ga posredovala v dvomesečno javno razpravo v delegatsko bazo.

Od sprejema zadnjih sprememb statuta skupnosti še niso potekla tri leta. Zakaj nove spremembe?

Skupščina SR Slovenije je na seji dne 20. in 21. 7. 1988 podprla ukrepe za racionalizacijo dela in zmanjšanja odhodkov za delovanje Samoupravnih interesnih skupnosti družbenih dejavnosti, kar pomeni tudi predloge za spremembo zakonodaje za vse SIS, vključno s SPIZ v SR Sloveniji.

Za področje pokojninskega in invalidskega zavarovanja je predvidena vrsta ukrepov za bolj smotrno in cenejše delovanje skupnosti in te ukrepe bo SPIZ vgradila v svoje samoupravne splošne akte. Prvi od aktov se spreminja statut.

Predvidene bistvene novosti statuta:

Spremembe statuta naj bi se nanašale zlasti na spremembo samoupravne organiziranosti skupnosti.

V smislu povečane operativnosti odločanja naj bi se znižalo število skupščinskih organov (odborov in komisij), števila njihovih članov ter hkrati povečala profesionalizacija strokovnih kadrov; spremenila naj bi se vloga in pristojnost zborov delegatov enot skupnosti v občinah in poenostavil postopek uveljavljanja pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Odpravili naj bi odbore za uveljavljanje pravic ter ponovno uvedli institut revizije.

Spremenjena bodo tudi tista določila statuta, ki urejajo vštevanje osebnih dohodkov v pokojninsko osnovo, kjer je zlasti veliko problemov okoli vštevanja osebnih dohodkov za delo preko polnega delovnega časa.

Spremenilo naj bi se usklajevanje pokojnin – vključno s kmečkimi pokojninami in drugimi denarnimi dajatvami (dodatek za pomoč in postrežbo, denarna nadomestila za telesno okvaro ipd.). Temu področju je dan poudarek in možnost rešitev v več variantah, upoštevaje tudi spremembe ust. družbenih dogovorov.

Predlaga se tudi drugačna delitev sredstev za rekreacijo upokojencev (delno diferenciran regres) in drugačna, v več variantah, delitev sredstev za rekreativno dejavnost skupnega pomena.

Novosti naj bi omogočile nadzor in občasno preverjanje podlag za uživanje nekaterih pravic iz PIZ, kot so: varstveni dodatek, družinska pokojnina, dodatek za pomoč in postrežbo). Predlagane so tudi spremembe v določilih, ki urejajo pravice in obveznosti zakoncev oz. oseb, ki živijo z zavarovancem v življenjski skupnosti.

Naštete bistvene spremembe in dopolnitve statuta kažejo, da se obseg že obstoječih pravic trenutno ne bo menjal.

Ker pa je pokojninsko invalidsko zavarovanje po svoji naravi dolgoročno naravnan sistem, ki terja trdnost predpisov in s tem tudi socialno varnost, tudi pri predvideni reviziji zveznega zakona o temeljnih pravicah iz pokojninsko-invalidskega zavarovanja in s tem v zvezi republiškega zakona, ne smemo pričakovati širitev pravic in kroga upravičencev brez znatno večjih sredstev, ki pa jih ob slabših rezultatih gospodarjenja in družbeno sprejeti usmeritvi za zmanjšanje skupne porabe vse teže zagotavljamo.

Križ Nevenka

Sodelovanje med VVO Kočevje in Postajo milice Kočevje pri prometni vzgoji naših najmlajših

Osupljiv je podatek, da vsako leto umre na naših cestah za cel razred otrok; težje ali lažje poškodovanih pa je za celo šolo otrok. Zato je Skupščina SR Slovenije na svoji seji v juliju 1988 sprejela sklep, da je potrebno število prometnih nezgod do leta 1992 zmanjšati za 10 %. Ker pa vemo, da je največkrat kriv za prometno nesrečo človeški dejavnik, smo se odločili, da v sodelovanju s Postajo milice v Kočevju storimo vse, kar je možno, za pravilno prometno vzgojo naših cicibanov. Pravilna prometna vzgoja je sestavni del vzgojnega programa v VVO. Z njo začenjamo otroke seznanjati že v tretjem letu starosti, to je takrat, ko otroci pričnejo intenzivneje hoditi na sprehode, saj vemo, da se predšolski otrok najbolje uči skozi iskustveno učenje.

Ker pa vemo tudi to, da so otrokom najbližji in največji vzor starši, je na letošnjih roditeljskih sestankih ob začetku šol. leta sodeloval tudi miličnik s Postaje milice v Kočevju. Ta je starše seznanil, kako naj otroka pravilno vzgajajo v prometu in kaj lahko sami store za izboljšanje prometne varnosti svojih otrok.

Miličnik je obiskal vse skupine malih šolarjev. V prijetnih razgovorih z otroki jih je seznanjal, kako se bodo kot pešci najvarneje vključili v promet. Seznanil jih je tudi z vlogo in pomenom miličnikovega dela. Vse skupine malih šolarjev je miličnik spremljal na sprehodu skozi naše mesto in jim vse potrebno tudi praktično pokazal. Otroci so bili navdušeni, prav tako pa tudi tovarišice. Na sprehodu so otroci v konkretnih situacijah izvedeli veliko novega. To je pomembno, saj se ravno v malih šolah pripravljajo za kasnejšo samostojno pot v šolo.

Želja nas vseh pa je, da bi bila ta njihova pot res varna. Zanjo bomo v VVO Kočevje s pravilno prometno vzgojo, s tekmovanjem za prometno značko v skupinah malih šol, storili vse, kar je v naših močeh. Apeliramo pa tudi na vse odrasle, starše, voznike, da tudi oni s svojo vzgojo doma in predvsem s pravilnim vzgledom storijo vse, kar je možno za izboljšanje prometne varnosti naših najmlajših.

Zahvaljujemo se Postaji milice Kočevje za sodelovanje pri prometni vzgoji naših najmlajših in si želimo, da bi na tem področju tudi v bodoče uspešno sodelovali.

VVO KOČEVJE

Mimogrede

Kočevci o Kočevarjih

– Starim Kočevarjem bi morali posvetiti več pozornosti. Pogrešam knjige, filmske zapise, spomine, slikovna gradiva in druge dokumente o Kočevarjih. Čas neusmiljeno teče, mi pa neprizadeto dopuščamo, da se osrednji del zgodovine našega kraja pogreza v pozabo.

gospodinja, 38 let

****

– Skupaj s Kočevarji sem živela in delala polnih 33 let. Slovenci smo z njimi živeli v slogi in prijateljstvu. V naši vasi je bilo šest slovenskih družin, vsi ostali so bili Kočevarji. Bili smo torej v manjšini. Spominjam se, kako je tričlanska slovenska delegacija odšla na škofijo v Ljubljano in si izborila enkrat mesečno slovensko mašo. Sicer smo Slovenci obiskovali tudi nemške, Kočevarji pa slovenske maše. Naši vaški fantje so skupaj, ne glede na nacionalno različnost, branili svoja dekleta pred osvajalci iz drugih vasi. Skupaj s Kočevarji smo hodili na vaške plese, organizirali in obiskovali živinske sejme, veselice, si medsebojno pomagali pri senu, žetvi in drugih kmečkih opravilih. Tudi jezik nas ni mogel razdvojiti. Le kdo jih ne bi spoštoval, saj so imeli lepo urejene kmetije, lepo živino, vedno lepo in skrbno obdelano zemljo ter smisel za medsebojno pomoč. Vse je bilo lepo in prav, dokler jih ni zmešal tisti nori Hitler. Kot kulturbundovci so nas začeli gledati po strani in našega sožitja je bilo konec. Danes so raztreseni skoraj po vsem svetu. Prepričana sem, da živijo bolje kot jaz.

kmečka upokojenka, 80 let

****

– O Kočevarjih vem bolj malo – le po pripovedovanju drugih. Nekoliko več sem o njih razmišljala, ko sem v Vzhodni Nemčiji srečala študenta kočevskih staršev. Njegovo zanimanje za sedanjo kočevsko deželico in pripovedovanje o življenju starih Kočevarjev se mi je zdelo kar zanimivo.

prosvetna delavka, 30 let

****

– S Kočevarji smo živeli v sožitju. Kdor je imel težave, so mu radi pomagali. Imeli so občutek za red in čistočo v mestu. Znali pa so tudi »skupaj držati«. Na volitve so odšli vsi in se enotno odločali. Znali so s ponosom reči: mi smo ena moč. Hitlerjeve zmage na začetku druge svetovne vojne pa so omamile tudi naše Kočevarje. Odšli so z namenom in trdno vero, da gredo v obljubljeno deželo. Naselitev v nekatere obsavske in obmejne slovenske kraje pa jih je močno presenetila in razočarala. Če ne bi bilo Hitlerja, bi Kočevarji ostali doma in življenje v Kočevju bi bilo nedvomno bistveno drugačno.

upokojenka

****

– Naši predniki Kočevarji so morali trdo delati, da so lahko obstali toliko časa na tej zemlji. Ko se danes nekateri vračajo k nam, lahko kaj kmalu opazimo, da so bili resnično navezani na to, sedaj našo, zemljo. Prav to, kar so nam zapustili, pa smo mi potrebovali 50 let, da smo začeli ceniti in pravilno vrednotiti.

neposredni proizvajalec, 40 let

—

****

– Do nastopa Hitlerja, so bili odlični ljudje, potem pa je propaganda napravila svoje. Taka in podobna politična zapeljevanja so v svetu prisotna še danes – tudi pri nas v Jugoslaviji. Sicer pa pravijo, da se zgodovina ponavlja...

občan, 55 let

****

– V Kočevje sem prišel leta 1926. S Kočevarji sem tako preživel lep košček življenja. Z njimi smo politizirali in modrovali predvsem v gostilnah, saj jih je bilo takrat v našem mestu kar 32. Shajali smo se tudi na sokolskih in gasilskih veselicah ter vsakomesečnih živinskih sejmih. Mestni Kočevarji so se ukvarjali največ z obrtniško dejavnostjo in s prodajanjem sladkarij. Bilo je tudi nekaj trgovcev in gostilničarjev. Težav ni bilo. Za vse je bilo poskrbljeno. Celo maše so bile nemške in slovenske. Hudič pa je nastal, ko je nastopil Hitler. Kočevarje je tako zmešal, da so postali pravi petokolonaši. Takrat se je naše medsebojno prijateljstvo za vedno končalo.

upokojenec, 77 let

****

– Ah, pustite stare Kočevarje pri miru. Veliko bolj koristno bi bilo, temeljito spoznati in normalno živeti s sedanjimi Kočevci, nametanimi iz različnih vetrov.

dijak, 18 let

****

– S Kočevarji je bilo življenje zelo pestro. Takrat se je v našem mestu več dogajalo kot danes. Predvsem smo znali bolj upoštevati in spoštovati različne praznike. Poleg različnih veselic, je bila v Kočevju vsako leto znamenita maškarada. Naredili so leseni vlak, ki so ga vlekli konji po vsem mestu. V poseben vagon (kotlovnico) so metali stare babe, na drugi strani pa so ven letela zala dekleta. V hotelu Trst so organizirali maskenbal, ki se ga je udeleževala le mestna slovenska in kočevska smetana. Prav tako je bil vsako leto v poletnem času t.i. ples na vodi ali Beneška noč. Na Rinži, ki je bila čistejša kot danes, so na čolnih in splavih z lampijončki prirejali različne prizore. Od zgodnje pomladi pa do pozne jeseni pa smo množično hodili na izlete. Izletniške točke so bile: Mala gora, Šalka vas, Cvišlerji, Dolga vas, Mahovnik; mlajši pa so hodili še na Onek, Sv. Ano, Mozelj, Mestni vrh, Livoldski vrh, Kumrov vrh, Jelenov studenec in Krempo. (Krempa je bila polna čudovitih narcis) Vse to in še marsikaj smo delali in organizirali skupaj s Kočevarji. To so bili res pravi zlati časi.

upokojenec, 73 let

****

– Šta me to pitaš, bre. Ja danas tek znam za sebe, a možda sutra i to ne ču znati.

delavec, 29 let

****

– Slovenski meščani smo bili s Kočevarji v dobrih odnosih. Skupaj smo nakupovali, se zabavali, srečevali in modrovali v gimnaziji – hiši modrosti. Primestni Kočevarji so se velikih kmetij izogibali, imeli so po dve kravici in enega prašička. Ko so se odnosi med nami skrhali, naši družini niso hoteli več dajati mleka, čeprav so vedeli, da imamo dojenčka. To smo jim zelo zamerili. Kljub temu smo z nekaterimi ostali prijatelji. Z eno družino Kočevarjev se še danes dopisujem.

upokojenka, 82 let

****

– Kočevski Nemci so bili kar precej prebrisani in zviti. Ko so bili pod Avstro-Ogrsko vladavino, so bili oholi in gospodovalni in so imeli Slovence za svoje hlapce; z nastankom stare Jugoslavije pa so se umirili, saj so zdrsnili na položaj narodne manjšine. Nacizem pa jih je ponovno spodbudil in spomnil, da so bili nekoč gospodarji na tem ozemlju. Do Slovencev so bili prijazni, pa tudi sovražni. Medsebojne odnose je tako krojila in določala njihova večna borba za oblast.

občan

****

– Kočevarji niso bili nikakršni kriminalci, kakor jih želijo nekateri okarakterizirati, temveč visoko kultiviran narod. Pregnani so bili zaradi njihovih naprednih idej. Ker so bili k nam nasilno preseljeni, se njihove korenine pri nas niso v celoti prejele. (Kar je na silo vsajeno, veter hitro odnese) Mislim, da danes že končno lahko priznamo, da njihove sledi pričajo o visoki kulturi, ki je nekoč plemenitila tudi naše ljudi.

svobodni kulturni delavec, 47 let

****

– Bili so 600 let sestavni del kočevske dežele. S Slovenci so živeli v sožitju. Z njimi so delili dobro in zlo: skupaj so se ženili, veselili, trpeli in umirali. Potem pa so iznenada porezali vse korenine svoje preteklosti in zastrupljeni z ideologijo velikega diktatorja Adolfa Hitlerja prostovoljno odšli neznanemu nasproti.

Vrsto let po vojni so bili pri nas obravnavani kot družbeni tabu. Po zaslugi splošne demokratizacije družbenih odnosov in njenega vpliva na oblastvene strukture, se zadeve okrog Kočevarje pojasnjujejo in urejujejo. Žal, pa se najdejo posamezniki, ki zgodovinskih dejstev ne priznavajo in imajo do tovrstnih zadev še vedno stalinistični odnos.

član družbenopolitičnega zbora, 54 let

Pripravil:
Ive Stanič

Kratek stik

Kočevci imamo v svojih vrstah dokaj številno elito nezaposlenih. Številčnost te čakajoče formacije se spreminja, ne spreminja pa se strah in bojazen pred njo. Zaskrbljuje nenehen in trdovraten obstoj tovrstnih »odvečnih« kadrov.

Dijake srednješolskega centra zaenkrat še ne vznemirja njihova bodoča zaposlitev. Večina ima kadrovske štipendije in s tem garancijo za zaposlitev. Toda – bo kadrovska štipendija jutri pomenila še trdno garancijo? Na obzorju se namreč vedno bolj opazno pojavlja razkorak med poklicno usmerjenimi ljudmi in potrebami našega združenega dela. Je slutnja po množičnem intelektualnem izvozu utemeljena?

Včasih se mi zdi, da je seznam nezaposlenih, ki ga hranijo na Skupnosti za zaposlovanje, sramota nas vseh. Včasih sem pa kar trdno prepričan, da je to res. Del občanov je glede seznama zaenkrat še ravnodušen in jih ne boli glava, del pa se tolaži, češ, saj ne more biti res, saj vendar poznamo srednje in dolgoročne plane, saj smo si izmislili usmerjeno izobraževanje, saj v celoti zaupamo našim nezmotljivim politikom in nas zato ne bodo pustili na cedilu, saj nas vendar vodijo v humano, samoupravno, socialistično družbo po meri človeka...

Kaj je torej res? Poleg seznama nezaposlenih je gotovo res, da so potrebe drugačne, kot smo jih planirali, da je usmerjeno izobraževanje velik »kiks«, da smo preveč zaupali nepravim (nestrokovnim) ljudem in da naši politiki niso nikakršni božji poslanci ali drugačni odrešitelji. Naj resnico obračamo tako ali drugače, četa nezaposlenih obstaja. Ob tem pa se kar sama po sebi pojavljajo vprašanja: Boš jutri tudi ti na seznamu čakajočih? Bo ta četa pojutrišnjem že bataljon? Ali pri zaposlovanju v Kočevju res odloča pomembnost, kaj kdo je, oziroma kako se kdo piše? Je res vse v božjih rokah oziroma v rokah nekaterih posameznikov?

In na koncu – je morda kratek stik le v stikalu ali pa je v kratkem stiku kar vsa inštalacija v stavbi?!

Ive Stanič

ODGOVOR

Misel, da imamo v Kočevju elito nezaposlenih, oziroma iskalcev zaposlitve, ki imajo boljšo poklicno usposobljenost in izobrazbo kot zaposleni v združenem delu, ne drži. V strukturi nezaposlenih daleč prevladujejo tisti, ki nimajo nobene poklicne usposobljenosti in sicer več kot polovica (101) vseh iskalcev zaposlitve v mesecu septembru letošnjega leta, ko je bilo pri skupnosti prijavljenih 181 iskalcev zaposlitve. Iskalcev zaposlitve z višjo in visoko izobrazbo je samo 8, vsi pa so vključeni v pripravništvo s pomočjo Skupnosti za zaposlovanje na podlagi sredstev za pripravo za zaposlitev.

Število vseh brezposelnih narašča, saj jih je bilo na začetku leta le 136, sicer pa je značilno, da se v jesenskih mesecih vsa leta nazaj brezposelnost nekoliko poveča.

Relativna brezposelnost, to je razmerje med številom vseh zaposlenih in številom iskalcev zaposlitve je 2,5 % in je približno takšna, kot je povprečje v Sloveniji. Samo po sebi to ne predstavlja posebnega problema, je pa poseben problem brezposelnost žensk, ki daleč presega slovensko povprečje in je pogojena predvsem z družbenoekonomskim okoljem (čiste »proletarske« družine brez lastne zemlje oz. drugih možnosti sive ekonomije) in področij dela, ki jih poznamo v Kočevju. V tej formaciji čakajočih in bojazen vzbujajočih kot pravi tov. Stanič pa je čedalje večji delež teh, ki iščejo prvo zaposlitev, torej mladih iz šol, teh je več kot polovica. Dobra polovica od vseh je tudi tako imenovano težje zaposljivih iskalcev zaposlitve in to zaradi osebnih vzrokov (odnos do dela, osebnostne poteze, fluktuanti, zdravstvene težave, psihofizične težave, alkoholizem itd.) ali zaradi vzrokov objektivne narave (neusklajenost ponudbe in povpraševanja po delu, strukturna neskladja med poklicno usposobljenostjo teh, ki prihajajo iz šol in potrebami po kadrih, slabo planiranje OZD, odločanje za šole, poklic, mimo družbenih potreb itd.). Z vidika posameznika, ki išče zaposlitev, pa je brezposelnost prava katastrofa, saj vemo, da nam edino delo, ne samo pravica do njega, zagotavlja dostojno življenje. Velike so osebne socialne stiske teh, ki iščejo, oziroma čakajo na delo. Vse to pri vseh nas vzbuja nelagodje in prikrito bojazen. Zakaj? Predvsem zato, ker se je zaposlovanje v zadnjih mesecih pravzaprav ustavilo. Število zaposlenih se je od konca lanskega leta zmanjšalo za 224 delavcev, to je 2,7 % in to samo v industriji za 125 delavcev. Torej so bili plani OZD na začetku leta ponovno samo pobožne želje in do konca leta niti približno ne bomo dodatno zaposlili, oziroma povečali število zaposlenih za 1 %, kar je resolucijsko dogovorjena rast, oziroma za 2 %, kar je načrtovalo združeno delo. Tudi v primerjavi s povprečnim številom zaposlenih v istem obdobju lanskega leta se je letos število zaposlenih zmanjšalo za 1,4 %.

Študija o revitalizaciji občine Kočevje, ki jo pripravlja ZOP Ljubljana in Biotehnična fakulteta, ugotavlja na kadrovskem področju v vseh organizacijah združenega dela v občini določen delež podzaposlenosti, se pravi, da je ustvarjen dohodek v primerjavi s številom zaposlenih preskromen ali po domače, da je v združenem delu preveč zaposlenih. Posledice dolgoletnega ekstenzivnega zaposlovanja, to je ustvarjanja dohodka na račun samo pridnih rok in še teh od drugod, brez znanja, že kažejo zobe. Tudi deklarirane polne zaposlenosti na noben način ne bomo mogli več ohraniti, ker po drugi strani govorimo o produktivnem dodatnem zaposlovanju. Za vsako korenito spremembo (prestrukturiranje) pa je potrebno znanje in kapital. Znanja je premalo, saj je število zaposlenih z višjo in visoko izobrazbo znatno pod povprečjem v republiki (odstotek zaposlenih z višjo in visoko izobrazbo je v občini 6,6 %, od tega 3,7 % v gospodarstvu in 35,1 % v negospodarstvu – zdravstvo, izobraževanje, uprava). Jasno je, da s tem deležem znanja v združenem delu nimamo prav nobene rezerve in potrebne koncentracije kadrov z znanjem za potrebne spremembe. Pridne roke v združenem delu pa dejansko ustvarjajo v pogojih trga preskromna sredstva za vlaganje v razvoj, saj vsi vemo, da po vseh pokazateljih gospodarjenja v občini krepko nazadujemo.

Na področju kadrovskega štipendiranja smo dosegli določen uspeh, predvsem v tem, da so OZD spoznale, da je v kadre potrebno dovolj zgodaj vlagati znatna sredstva (v razvitem svetu to pomeni 70 % sredstev v znanje ljudi in samo 30 % v materialno osnovo strojev). V primerjavi s številom zaposlenih imamo v občini enak delež kadrovskih štipendistov v celoti, kot jih imamo v Sloveniji v povprečju, to je 3,8 %. Vsako leto je razpisanih še enkrat več štipendij, kot jih lahko podelimo, saj je število učencev, ki zapuščajo osnovno šolo oz. usmerjeno izobraževanje še enkrat manjše, zato je jasno, da je polovica razpisanih štipendij nepodeljenih. Del teh sredstev oziroma nepodeljenih štipendij smo z veliko truda uspeli preusmeriti za kadrovsko štipendiranje učencev v naravoslovni in družboslovni usmeritvi, ki seveda poklicno še niso dokončno opredeljeni, so pa to naš perspektivno najbolj potreben kader, saj vemo, da so učenci v teh usmeritvah pravzaprav najbolj sposobni, uspešni v izobraževanju in se tudi v večini odločajo za študij. Če vsako leto uspemo vpisati približno 20 % vsake generacije v te usmeritve, oziroma pripravo za študij, smo vsaj na začetku dobro zastavili. Vemo pa tudi, da zaradi neuspešnosti študija v prvih letih približno tetjina opusti študij, 15 % jih spremeni smer študija ali ponavlja letnik in na ta način podaljšuje čas študija, ki je v Sloveniji povprečno za leto in pol daljši od časa določenega s programi. Najbolj kruta resnica pa je, da se le polovica teh, ki uspešno dokončajo študij, vrne v domače okolje. Vzroki? Isti kot že vrsto let: nezanimiva področja dela, lesarstvo, kovinsko predelovalna, tekstilna industrija – koncem 20. stoletja v bistvu že preživela v primerjavi s sodobnimi gospodarskimi tokovi in usmeritvami v 21. stoletje, v svet informatike, kibernetike, robotizacije, trženja...) in zaradi tega slabše možnosti poklicne kariere, večje materialne možnosti drugod, drugačno družbeno ekonomsko okolje, družbena klima itd. Pri nas prevladuje občutek odmaknjenosti, zaprtosti, v primerjavi z dinamiko drugih okolij, pretokom informacij itd.

Ni vse v božjih rokah, prej je v rokah nekaterih, ki so dolga leta pogojevali takšen način dela in takšno družbeno klimo na področju zaposlovanja in kadrovanja, predvsem pa je v rokah tistih, ki bodo morali hitro spoznati, da je človek s svojim znanjem vendarle osnova vsakega boljšega jutri.

Strokovni delavec Skupnosti za zaposlovanje:
Andrej Smole

IZ DO

Opremine tkanine »osvajajo« najvišje vrhove sveta

OPREMA Kočevje, TOZD SINTEP Kočevje je obogatila svoj prizvodni program z novo generacijo mikroporoznih tkanin POROTEX. Z oblačili iz te tkanine je bila opremljena tudi jugoslovanska alpinistična odprava na drugi najvišji vrh sveta K-2, ki je visok 8611 m. Odprava je bila na poti od 28. 5. do 25. 8. 1988. Kljub ekstremno nizkim temperaturam in vsem ostalim dejavnikom, ki spremljajo takšne in podobne ekspedicije, pa se je po poročilu članov odprave K-2, oprema iz POROTEX-a »odlično obnesla«.

oprema kočevje

In katere so glavne značilnosti mikroporoznih tkanin, ki jih v OPREMI, TOZD SINTEP Kočevje izdelujejo pod imenom POROTEX? To so predvsem:
– nepropustnost vode
– nepropustnost vetra
– propustnost vodne pare in hlapov.

Kompaktni premazi tkanin sicer zagotavljajo zaščito pred dežjem, istočasno pa povzročajo tudi negativne učinke.

Kot posledica fizične aktivnosti se namreč pojavlja telesna vlaga, ki pa zaradi kompaktnega nepropustnega premaza na tkanini ne more izhajati skozi obleko. Zaradi tega se na notranji strani pojavlja kondenz, ki je v primeru, da po oblačilu pada dež, še obilnejši, saj so temperaturne razlike med zrakom pod oblačilom (mikroklimo) in okoljem (makroklimo) še večje. Kot posledica tega se pojavi vlažnost oblačil, ki povzroča podhlajenost telesa. To pa je že v nasprotju z zahtevo udobnosti oblačil.

Do te kondenzacije vodnih hlapov na notranji strani oblačil pa ne prihaja, če je osnovna tkanina obdelana z mikroporoznim premazom, ki omogoča izparevanje pare oz. »dihanje oblačila«.

Glede na zgoraj omenjeno, je mikroporozna tkanina, ki jo proizvaja OPREMA Kočevje pod imenom POROTEX, zelo primerna za izdelavo športnih in zaščitnih oblačil.

S proizvodnjo POROTEX-a je TOZD SINTEP dopolnila svoj dosedanji proizvodni program. Vendar pa je omenjena tkanina samo ena izmed novosti proizvodnega programa.

O ostalih pa kaj več v prihodnji številki.

B. Š.

Zaslužene nagrade za inovacije

Občinska raziskovalna skupnost (ORS Kočevje) je za najboljše inovacije v letu 1988 podelila:

1. **prvo nagrado v višini 825.000 din BORISU GORJANCU, strojnemu ključavničarju iz DO Itas Kočevje za inovacije: OBRAČALNA NAPRAVA ZA OBRAČANJE ŠASIJ IN MONTAŽO PODVOZIJ ZA PRIKOLICE, KONZOLNO PNEVMATSKO IN PNEVMATSKO ROČNO DVIGALO.**
2. **drugo nagrado v višini 550.000 din OSKARJU HRVATINU, strojnemu ključavničarju iz DO Tekstilana Kočevje za TEHNIČNO IZBOLJŠAVO STROJA ZA SEKANJE TEKSTILNIH ODPADKOV.**
3. **tretjo nagrado v višini 412.000 din JANKU KOŠMRLU in MARJANU MOHORČIČU, strojnima ključavničarjema iz DO Melamin Kočevje za skupno TEHNIČNO IZBOLJŠAVO NA NAPRAVI ZA SPAJANJE PAPIRJA.**

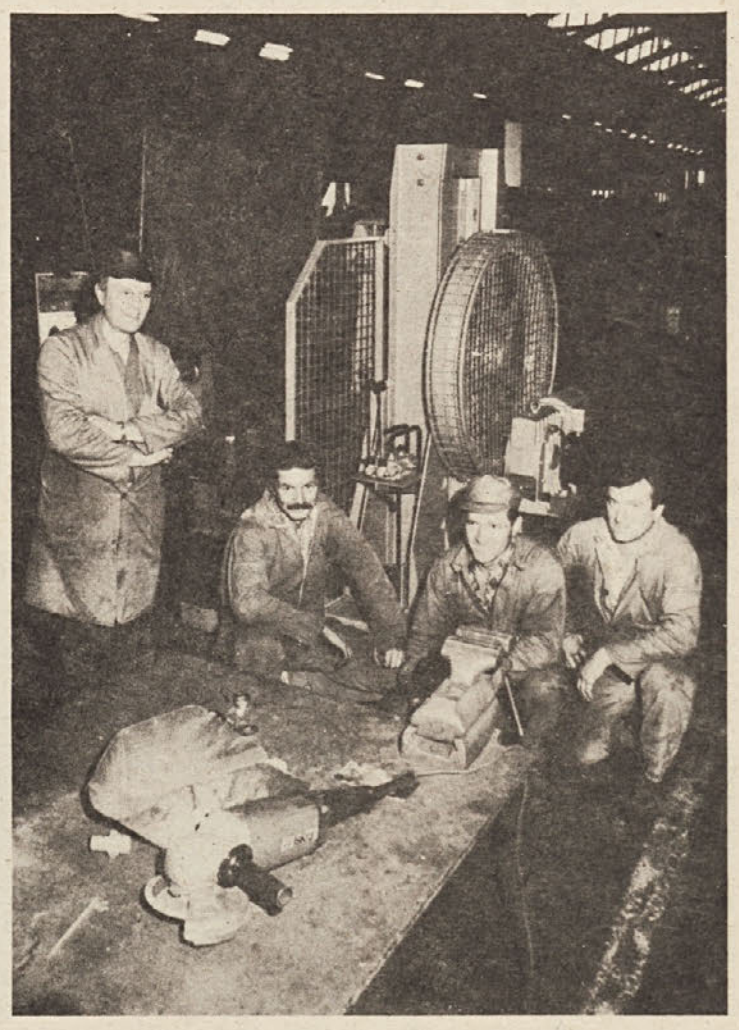

Odbor za pospeševanje inovacijske in raziskovalne dejavnosti ORS Kočevje je imel pri odločanju o podelitvi nagrad težko delo. Obravnavati je moral kar deset (10) predlogov – inovacij, ki jih je predložilo skupno osem (8) predlagateljev – inovatorjev. Tako se je prvonagrajeni BORIS GORJANC potegoval za nagrado kar s štirimi inovacijami, tretjenagrajena JANKO KOŠMRLJ in MARJAN MOHORČIČ pa skupno z eno inovacijo.

Tisto, kar je odločilo v prid podelitve nagrad prav tem inovatorjem pa je razvidno iz predložene obrazložitve nagrajenih inovacij.

Prvonagrajene inovacije:
– OBRAČALNA NAPRAVA ZA OBRAČANJE ŠASIJ IN MONTAŽO PODVOZIJ ZA PRIKOLICE

Pri obračanju šasij in montaži podvozij za prikolice, ki jih izdelujejo v DO Itas, lahko pride in prihaja do različnih poškodb materialov. Prednost uporabe te nove naprave pa je ravno v tem, da do takšnih poškodb ne more priti. Ob tem pa njena uporaba zagotavlja varnost delavcev in zmanjšuje fizične napore pri obračanju šasij, pri montaži podvozij pa zmanjšuje čas montaže za približno eno četrtino.

– KONZOLNO PNEVMATSKO DVIGALO

V Itasovem obratu za pleskanje in miniziranje se sproščajo eksplozijski hlapi kar je dovoljevalo samo vgradnjo elektro dvigala v »S« izvedbi. Nagrajeno dvigalo pa je na komprimirani zrak, ki ne iskri, potrebam pa v celoti zadostuje. Ob tem so njegove prednosti v tem, da omogoča varno delo v minizirnici, odpravlja težko fizično delo (prej so iste stranice morali dvigati ročno štirje delavci), kar pomeni torej prihranek pri delovni sili in pa tudi pri času, prav tako pa tudi prihranek pri nakupu drage tovrstne naprave v »S« izvedbi.

– PNEVMATSKO ROČNO DVIGALO

V obratu finalizacija v DO Itas omenjeno dvigalo razbremenjuje delavca težkega fizičnega dela pri dviganju pnevmatike s platiščem vred v pokončni položaj. Teža tega kompleta je namreč cca 120 kg. S tem priročnim in prenosnim dvigalom (tehta le cca 3 kg), se platišče postavi v pokončni položaj brez fizičnega napora.

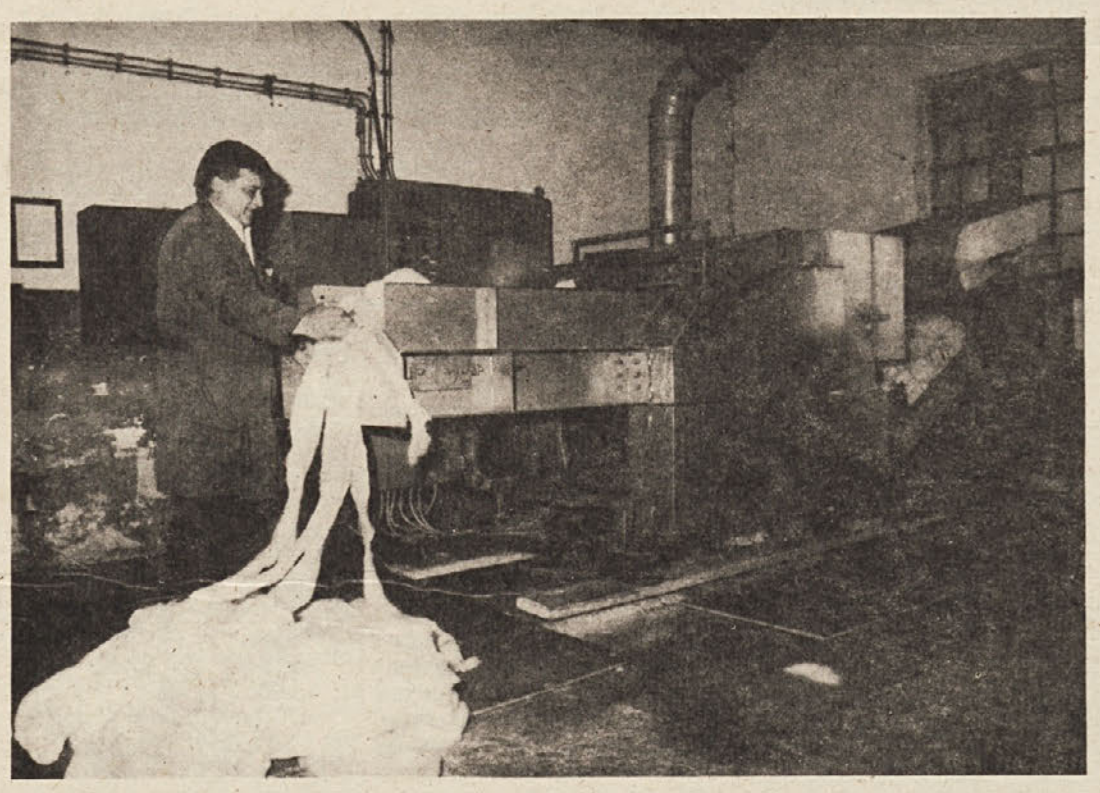

Drugonagrajena inovacija:
– TEHNIČNA IZBOLJŠAVA STROJA ZA SEKANJE TEKSTILNIH ODPADKOV

Stroj za sekanje tekstilnih odpadkov tip M STO–600 proizvajalca Budučnost iz Bele Palanke, je bil zaradi tehničnih pomanjkljivosti neuporaben za redno proizvodnjo. Omenjena tehnična izboljšava je stroj usposobila za potrebe proizvodnje. Spremenjene so tehnične karakteristike stroja, ki pa v celoti zadovoljujejo zahteve po tehnološki in varni uporabi stroja. Zmogljivost stroja je bila izboljšana, saj je predhodno znašala 200–250 kg na uro, sedaj pa znaša 375–400 kg na uro.

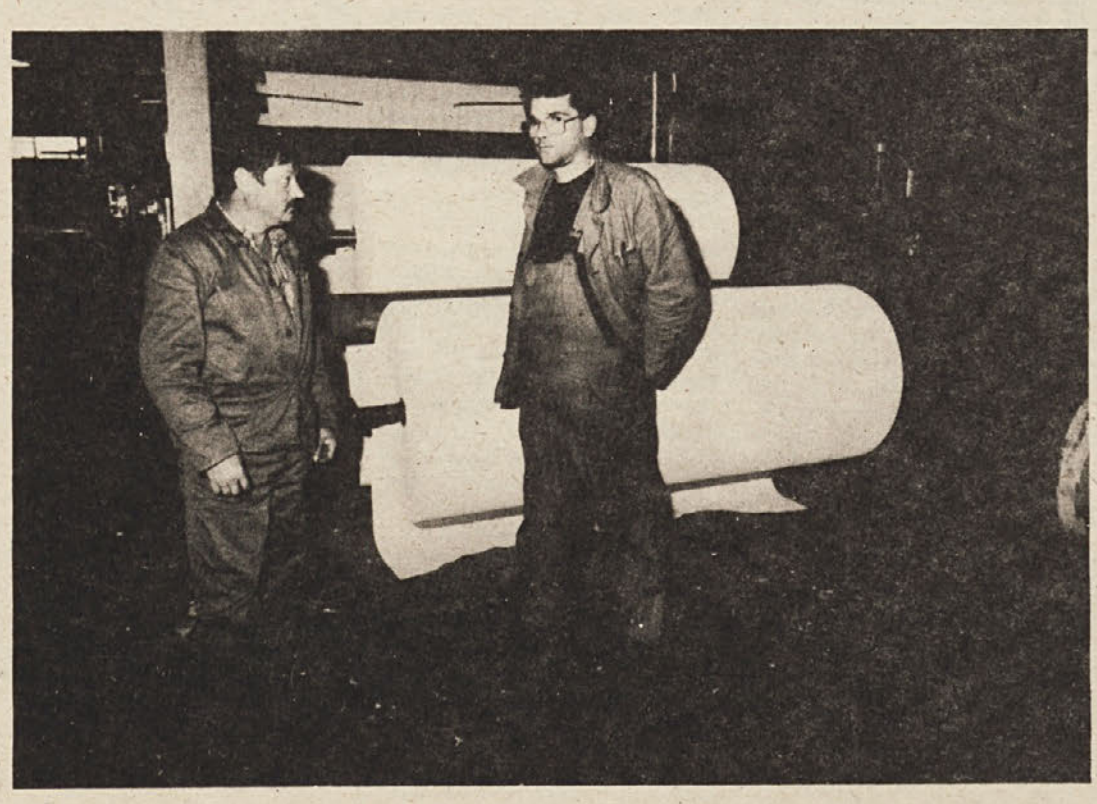

Tretjenagrajena inovacija:
– TEHNIČNA IZBOLJŠAVA NA NAPRAVI ZA SPAJANJE PAPIRJA

Pri napravi za spajanje papirja, ki jo uporabljajo v DO Melamin, je prihajalo pri spajanju do določenega procenta trganja bal. Omenjena tehnična izboljšava ta procent trganja zmanjšuje. Poleg tega, da zmanjšuje izmet inpregniranega papirja (izkoristek papirja je večji, ker se sedaj rola odvije do konca) pa predstavlja tudi izboljšanje kvalitete in povečanje kapacitet. Z omenjeno izboljšavo je bilo v letu 1987 prihranjeno 678.000 m^2 inpregniranega papirja, kar cenovno znaša okoli 100.000.000 din.

S fotografinjo Marijo Jelenovič sva nagrajene inovatorje obiskali v njihovih delovnih sredinah, od koder so tudi posnetki.

Več o tem, kaj so nam povedali, pa bomo zapisali v naslednji številki.

L. S. M.

Ali poznate NAMO?

Kdo je ne bi poznal, saj lahko kupujete v veleblagovnicah NAMA kar v devetih mestih po Sloveniji. V Ljubljani se lahko odločite za nakup v veleblagovnici Pri pošti. Lahko pa izbirate ženska oblačila v Eliti, damsko perilo v Sneguljčici. Samopostrežna trgovina z živili je tudi v Štepanjskem naselju, za Beži-gradom pa blagovnica pri Ruskem carju. Potrebujete novo pohištvo? Z nasvetom našega strokovnjaka izbira pohištva v salonu pohištva pri Tromostovju prav gotovo ne bo težka.

Če vas bo pot peljala v Škofjo Loko, Cerkno, Titovo Velenje, Slovenj Gradec, Ravne na Koroškem, Žalec ali pa v Levec obiščite Namo.

Prav gotovo pa boste obiskali veleblagovnico Nama v Kočevju. In kaj vam **priporočamo?** Poleg velike izbire različnega blaga tudi **obisk v naši restavraciji,** ki vam nudi veliko izbiro pijač in hrane po naročilu, ob sredah in petkih pa tudi bogat izbor sladic.

In kaj je še novega v Kočevski Nami?

Konec oktobra smo odprli diskont trgovino, kjer lahko kupite nekater vrste pijač, konditorskih izdelkov, testenin, pa tudi čistil ter še veliko drugega ceneje. To je prva in edina tovrstna prodaja na kočevsko-ribniškem področju. Vhod je s parkirišča, tako da lahko kupljeno blago z nakupovalnim vozičkom pripeljete prav do vašega avtomobila, če pa lastnega prevoza nimate, vam bomo težje blago in pa če boste veliko kupili, pripeljali mi. **Prednost nakupovanja v diskontu je v tem, da za nakup,** npr. zaboja pijač, vreče moke, sladkorja ali praška, skratka večjih količin živil – največkrat tovarniško pakiranih – **izkoristite diskontni popust.** Glede na vaše potrebe in naše prostorske možnosti, bomo prodajni program spreminjali in dopolnjevali – vse s ciljem, da bi bili naši kupci zadovoljni.

Upamo, da nam bo uspelo!

NAMA tokrat drugače

V zadnjem času smo priča mnogim novostim in spremembam ponudbe v Nami. Ena takih je bila 27. oktobra letos, ko so v Nami pod vodstvom modne kreatorke Mojce Dobnikar prikazali bogato ponudbo wool mark kvalitete.

Ogledali smo si lahko modele, ki so jih predstavili za naslednjo sezono najbolj znani svetovni modni kreatorji.

Ob lepih, mehko padajočih tkaninah smo sicer maloštevilni obiskovalci vzdihovali in se spraševali, ali bo pri nas kaj takega sploh mogoče kupiti.

No, po zagotovilih prikupne Mojce Dobnikar bo.

Način ponudbe, ki ga Nama uvaja v zadnjem obdobju je za kočevske potrošnike nekaj novega in zaradi tega verjetno tudi manjši obisk. Vendar puške ni treba takoj vreči v koruzo. Prepričani smo, da bo z ustrezno reklamo drugič bolje.

MD

IZ DRUŠTEV

Gasilci

Seznanili so se s potekom 11. kongresa gasilcev Slovenije

Občinske gasilske zveze Grosuplje, Ribnica in Kočevje predstavljajo Ljubljansko območje II. Pred dnevi so se sestali predstavniki omenjenih občinskih gasilskih zvez v Kočevju. Član predsedstva Gasilske zveze Slovenije Edo Tanko, ki je skupno z Lojzetom Ljubičem zadolžen za povezavo in ostale zadeve, je navzoče seznanil s potekom minulega kongresa gasilcev Slovenije, ki je bil v dneh od 17. do 19. junija v Celju. Ugotovili so, da je bila razprava na kongresu izredno kvalitetna, zavzeta in delno polemična. To pokazuje, da so bili prikazani vsi problemi, s katerimi se srečujejo gasilske organizacije, predvsem pa društva pri svojem delu.

Mnogi razpravljalci so opozorili, da vstopamo v obdobje sodobne informacijske družbe in računalniške tehnologije. Zato so delegati predlagali organom slovenske gasilske zveze, naj skrbijo za poenotenje te dejavnosti. Mnogo je bilo govora o vključevanju žensk in šolske mladine v gasilske vrste. Na tem sestanku so spregovorili tudi o izvedbi problemskih konferenc o varstvu pred požari v organizaciji SZDL.

Slišali smo tudi, da bo otvoritev rekreacijsko-izobraževalnega centra Travna gora predvidoma prihodnje leto 25. maja ob dnevu mladosti. Jože Burja, ki je, poveljnik za navedeno območje se je zavzel, da je potrebno izdelati operativne načrte v vseh gasilskih društvih.

Skrbeti je tudi treba da bodo vsa gasilska vozila tehnično brezhibna in opremljena, kot to določa zakonodaja.

Viktor Dragaš

Letošnji uspehi karate kluba

V prejšnji številki smo vam predstavili klub, tokrat pa bomo spregovorili nekaj o njegovih članih.

V letošnjem letu so položili za višji pas (kyn) z nadpovprečno oceno: Diana Pavlič za 6. kyn z oceno 8, **Milena in Mladenka Gašparac** sta položili za 5. kyn (rumeni pas) z oceno 9, **Sašo Mrnjec** za 5. kyn s čisto 10, **Želko Stevanič** za 3. kyn (zeleni pas) pa z oceno 9 – 10.

Znanje na izpitih se ocenjuje z ocenami od 5 do 10, kjer je 5 nezadostno, 6 zadostno, 7 dobro, 8 in 9 prav dobro in 10 odlično.

Sendar Beširević pa si je priboril pravico za 1. kyn (rjavi pas) brez polaganja, saj je izpolnil pogoj – je lanski vice prvak (2. mesto) v težnostni kategoriji od 70 – 75 kg in letošnji prvak v poltežki kategoriji (75 – 80 kg) na republiških tekmovanjih. Je tudi letošnji prvak s prijateljskega Sankukai turnirja za pokal Kočevja v višji kategoriji (od zelenega do črnega pasu), bil pa je tudi v slovenski Sankukai ekipi, ki je na ekipnem prvenstvu v Železni kaplji (Avstrija) osvojila 1. mesto.

Marjan Kužnik

Beširević Senad

IZ KS

Telefonija v KS Ivan Omerza Livold in KS Šalka vas

V aprilski številki Novic smo občane obvestili o izgradnji telefonije. Pisali smo o podpisanem dogovoru za izdelavo načrtov. Ta izdelava je sicer nekoliko zakasnila, vendar je narejena. Delo bo potekalo po fazah: I. faza obsega izgradnjo telefonije v naseljih: Zajčje Polje, Črni Potok, Mozelj in Rajndol.

Orientacijski prispevek za en priključek bo približno 1,5 milijona dinarjev.

Investicijski program zajema izgradnjo telefonske centrale v Mozlju za 200 telefonskih priključkov. Ta centrala se že montira. V nekaj dneh bo podpisan sporazum za I. fazo izgradnje. Predračun za kable, znaša 10,3 st. milijarde din.

Do 25. 11. 88 morata KS Ivan Omerza in KS Šalka vas zbrati sredstva za stroške kablov II. faze, saj bodo le tako lahko dela potekala naprej.

Obe Krajevni skupnosti sta dolžni pridobiti soglasja lastnikov zemljišč, preko katerih bodo potekale telefonske napeljave.

Jože Gabrijan

Gasilci ne bodo izumrli!

Člani pionirskega društva Mladi gasilec Osnovne šole Zbora odposlancev Kočevje, so se v ponedeljek 17. oktobra sestali na programsko-volilni konferenci. Uvodni in pozdravni govor je imel prizadevni mentor in predsednik GD Kočevje Vilko Ilc. Poudaril je pomen požarne varnosti in gasilstva v naši družbeni skupnosti. Poročilo o delu društva je podala predsednica Jožica Letnar. Po razpravi so člani sprejeli poročilo o testiranju članov za pridobitev značk »preprečujmo požare«. Milan Simičič, tehnični sektor Občinske gasilske zveze, je razložil skrbno izdelan program dela društva v šolskem letu 1988/89. Po sprejeti razrešnici vodstva društva so izvolili za predsednika Dejana Jermana, za namestnika predsednika Sandro Kocjan in za tajnika Stanka Kovačiča. Dogovorili so se, da bodo imeli krožek vsak prvi in zadnji torek v mesecu v sejni sobi občinskega gasilskega centra.

Viktor Dragoš

Gasilsko društvo prevzelo stavbo

V povojnih letih so gasilci iz Mozlja ob pomoči in prostovoljnem delu drugih vaščanov obnovili stavbo, ki se je delno uporabljala za gasilske delno v stanovanjske namene. Zaradi tega je prišlo do številnih težav, zlasti pri obnavljanju. Zadeva se je rešila, ko je Izvršni svet občinske skupščine predal to stavbo gasilskemu društvu. Sedaj obljubljajo, da bodo vložili vse napore in začeli to stavbo, ki jo je načel zob časa, obnavljati že prihodnje leto. To je vsekakor pohvalno. Upajmo, da sedaj ne bodo imeli kakih posebnih težav, razen denarnih.

Viktor Dragoš

RIBIŠKI NASVETI

Piše: Andrej Hrovatin

Sezona je končana

Z oktobrom se je končala letošnja muharska sezona na Kolpi. Ker je do pričetka nove še več kot pol leta, je potrebno muharski pribor primerno shraniti.

Škornje ali **hlače** dobro presušimo, jih premažemo z glicerinom in spravimo v suh temen prostor. S palice snamemo kolesce in vrvico. **Kolesce** podmažemo, **vrvico** pa navijemo na stiropor ali deščico dolžine vsaj 50 cm. Pred navijanjem jo očistimo in namažemo z mastjo za muharske vrvice. **Palico** pregledamo, da ni poškodovana in shranimo v etui.

Posebno pozornost posvetimo **muham.** Vse poškodovane muhe izločimo in jih v zimskih mesecih popravimo. Ostale muhe namažemo z mastjo za muhe, da preprečimo preperevanje perja. Če so trnki, na katerih so vezane muhe rjavi, jih zavržemo, saj so zelo lomljivi.

Ker bo v zimskih mesecih manj priložnosti za ribolov, razen za sulčarje, si lahko že pričnemo obnavljati kolekcijo muh za prihodnjo sezono. Ker so v trgovinah muhe že zelo drage, vam priporočam, da jih pričnete izdelovati sami. V ta namen bom predstavil v prihodnjih številkah Kočevskih novic nekaj klasičnih muh, primernih za ribolov na Kolpi.

PREDSTAVLJAMO DRUŠTVA

Tudi invalid je lahko aktiven:

Društvo invalidov občine Kočevje

Človek, ki ni bil nikoli »resnično« bolan ne ve, kaj lahko zdravje pomeni bolnemu. Še manj pa ve, kako je tistemu, ki je prikrajšan za katerokoli telesno čutilo, okončino ali dele okončin. S človekom-invalidom ponavadi »sočustvujemo« in ga skušamo razumeti, vendar je to najmanj, kar takšen človek potrebuje. Tudi invalid je namreč še vedno lahko aktiven na različnih področjih družbenega življenja in dela in zato je upravičena njegova zahteva po enakopravnejši vključitvi v vse sfere družbenega dogajanja. Pri uresničitvi njihovih želja in zahtev pa naj bi jim bile v pomoč predvsem njihove lastne organizacije – društva invalidov (DI).

Društvo invalidov Kočevje je bilo ustanovljeno leta 1974. Danes deluje na območju občine Kočevje trinajst poverjeništev DI in štirje aktivi zaposlenih invalidov pri organizacijah združenega dela. V društvo je včlanjenih 933 invalidov vseh vrst in kategorij – delovni invalidi od I. do III. kategorije, vojaško-vojni, vojaški, vojni ter vsi ostali invalidi.

Da so invalidi aktivni dokazujejo predvsem podatki o njihovem športnem udejstvovanju, ni pa zanemariti niti podatka, da se je, od ustanovitve pa do danes, udeležilo številnih izletov organiziranih v razne kraje naše domovine kar 3.400 invalidov. V dokaz športne aktivnosti pa se društvo lahko pohvali s tremi medaljami (zlato, srebrno in bronasto), 88 pokali in 244 diplomami.

V društvu deluje 93 invalidov – športnikov, ki so vključeni v šest sekcij: kegljaško, balinarsko, šahovsko, strelsko, ribiško in sekcijo mnogobojcev. Udeležujejo se raznih tekmovanj in srečanj, med katerimi so nekatera postala že prav tradicionalna. Takšno tradicionalno srečanje je srečanje kegljačev, ki je bilo letos 21. maja že triindvajseto. Organiziralo ga je športno društvo Invalid Domžale. Izmed sedem nastopajočih ekip je naša ekipa zasedla odlično drugo mesto.

Že pred tem in sicer 7. maja, pa je bilo – prav tako že tradicionalno – prijateljsko športno srečanje, ki ga je organiziralo DI Reka. Na tem srečanju invalidov, ki je bilo že deseto medsebojno srečanje invalidov Kočevja in Reke, so naši invalidi osvojili: prvo mesto v šahu, drugo v balinanju in tretje v kegljanju.

Tradicionalna so postala tudi že vsa tista srečanja, ki jih posamezna društva organizirajo v počastitev občinskih praznikov. Tako je bilo npr. tekmovanje v kegljanju, ki ga je 2. oktobra organiziralo DI Kočevje v okviru počastitve letošnjega občinskega praznika, že jubilejno petindvajseto. Obe ekipi, ki sta zastopali Kočevje sta se z enakim številom podrtih kegljev (431) uvrstili takoj za zmagovalno ekipo iz Reke (492 kegljev), in sicer: II. ekipa na drugo in I. ekipa na tretje mesto, sledile pa so jim ekipa Ribnice s 421 podrtimi keglji, Grosuplja s 352, Novega mesta s 341 in Domžal s 336 podrtimi keglji.

Prvo mesto v kegljanju pa je naša ekipa osvojila 24. aprila letos na regijskem tekmovanju DI Dolenjske regije. Na tem tekmovanju so tudi v kategoriji posameznikov osvojili vse tri medalje člani DI Kočevje in sicer: zlato – MARJAN VIDMAR s 418 podrtimi keglji, srebro – FRANC SAJEVEC s 415 in bron – JOŽE KOČEVAR s 401 podrtim kegljem.

L. S. M.

»Boste pihali?«

»Dober večer. Vozniško in prometno prosim.«

Tako se je začela zadnja nočna prometna akcija kočevskih miličnikov. Pri veliki večini voznikov je bilo vse v redu. Zapletlo se je predvsem pri nekaterih, ki so očitno nekoliko preveč pogledali v kozarec. Pri vseh preizkušenih so alkotesti pozeleneli preveč, zaradi česar jim je bilo začasno odvzeto vozniško dovoljenje, prepovedana nadaljna vožnja in obljubljeno srečanje s sodnikom za prekrške.

Med vinjenimi je bila večina polharjev. (Ta običaj in pijača gresta skupaj, vendar tega miličniki niso hoteli upoštevati.) Na polharjenje je večina vzela s seboj prijatelje in otroke, nekateri pa celo žene. Večina je bila na polharjenju s svojimi avtomobili, nekateri pa tudi ne. Nekdo je priznal, da je avto služben. Pri sebi pa ni imel dokumentov ne o avtu ne o sebi. Zaradi sumljivega obnašanja ga je miličnik preizkusil z alkotestom.

Drugemu podobnemu grešniku so miličniki priskrbeli taksi, da je voznika, otroka in ženo odpeljal domov v Kočevje, saj sam ni smel več za volan.

Največ dela pa je imela skupina miličnikov (tisto noč so bile v akciji štiri skupine miličnikov), v kateri sta bila miličnika Bojan Gabrovec in Refik Hadžić, opraviti s skupino dobro razpoloženih Ribničanov, ki so polharili nekje pri Polomu. Voznik je najprej odgovarjal miličnikoma še kar lepo:

»Vajš d boum pihou. Najsm tulk spiu. Samu dva pira. Tu pa naj tulk, d nab muogu pihat. Auto je pa očietou...«

Potem pa se je le izkazalo, da z njegovim »pihalnikom« ni vse v redu. Morda je imel slaba pljuča ali pa hote ni hotel z enim izdihom napihniti balončka. Potem je moral pihati ponovno. Takrat so v akcijo stopili njegovi »zagovorniki« – sopotniki. Miličnika sta jih podila v avto, da ne bi ovirali prometa. Pa ni pomagalo dosti niti potem, ko sta jim zagrozila, da jih bosta zaradi oviranja prometa in oviranja službe predala sodniku za prekrške. Pripomb kar ni bilo konca. Tudi ob zaključku, ko je miličnik vprašal pihalca, če ima kakšno pripombo na postopek, je bil odgovor:

»Vajš de. Imam, d sme nagajnou, d sm morau pihat.«

Daljši zaplet je bil še z avtobusom NM 138-177, ki je vozil novomeške upokojence z izleta. Šofer je bil na vožnji že 10 ur. Ni imel v redu tahografa in še kaj bi se našlo. Po posvetu z vodjem akcije so ga le spustili naprej, zaradi nekaterih napak pa se bo moral šofer zagovarjati pri sodniku za prekrške.

Miličniki so ugotavljali še druge pomanjkljivosti in opozarjali voznike na obrabljene gume, neuporabo varnostnega pasu, na luči, ki niso gorele (neki voznik je urno popravil napako na prikolici tako, da je brcnil blizu lučke, ki ni gorela, pa je nato takoj posvetila) itd.

Neznani voznik pa je le ukanil miličnika. Ko sta ga ustavljala, je pritisnil na zavore, da so gume močno zacvilile, nato pa je pognal z vso hitrostjo. Videli smo le, da gre za staro škodo, pripravljeno (vsaj zadnji del) za lakiranje in da sploh nima registrskih tablic. Miličnik je urno skočil v avto in odbrzel za ubežnikom, vendar ga ni dobil. Ob vrnitvi je povedal, da je po nekaj sto metrih vožnje opazil pod cesto motorno kolo. Prepričan je bil, da se je kdo ponesrečil in da potrebuje pomoč, zato je ustavil. Izakazlo pa se je, da je mopedist namerno zapeljal tja zaradi polhov. Medtem pa je ubežnik izginil... zdaj pa se bo okoli bahal da je ukanil miličnike.

J. PRIMC

NOČNA KONTROLA – Miličnika Bojan in Refik na zadnji nočni akciji, ki je bila namenjena predvsem krivolovcem. Vendar so tisto noč krivolovci očitno počivali. Odkrila pa sta več drugih nepravilnosti, med drugim pet vinjenih voznikov. (foto: Primc)

Humor

Miličnik in voznik

»Tovariš, pihali boste.«
»Ne smem. Veste, imam astmo.«
»Potem pa na odvzem krvi.«
»Tudi to ne bo šlo. Sem hemofilitik.«
»Ja, potem... pa pojdite po tej beli črti.«
»Po kateri? Levi, desni ali srednji.«

Ribiški nasvet

Če želiš ujeti dobro ribo, moraš imeti dober avto.

Gasilska

Janez se opotekajoč vrača z gasilske vaje:
»Ja Janez! Kakšen pa si?«
»Veš draga, današnje vaje so bile mokre.«

IZ ŠOLSKIH AKTIVNOSTI

Po Trubarjevih sledeh

V petek, 14. oktobra, smo se učenci 8. a in 8. h odpravili na kulturni dan v Rašico in na Turjak. Naši vrstniki – osmošolci so bili na kulturnem dnevu v prejšnjih dneh.

Najprej smo se ustavili na Rašici. Tam nas je vodič povabil v Trubarjevo spominsko sobo. Pripovedoval nam je o protestantizmu, Trubarju in njegovem delu, o Rašici in njenih prebivalcih.

Vas je bila med vojno porušena, zato so jo po vojni obnovili. Na vrhu vasice stoji cerkev Sv. Jerneja, ki je bila obnovljena 1839. leta.

Prebivalci so v večini priseljenci. Starejši prebivalci se ukvarjajo s kmetijstvom, mlajši pa hodijo na delo v druge kraje. Zvedeli smo, da so vaščani vključeni v turistično amatersko in gasilsko društvo.

Zapisovali smo si nova spoznanja o začetku slovenske književnosti, o izidu prve slovenske knjige, o pomenu Primoža Trubarja za slovenski jezik in narod. Doumeli smo, kako pomembna je bila njegova zahteva, da morajo vsi otroci v šolo.

Stene v spominski sobi so popisane z odlomki iz Trubarjevih del, ki prikazujejo njegovo življenje. Vmes so slike znamenitih evropskih protestantov. V sredini sobe so postavljeni stekleni stebri, v katerih so makete protestantskih knjig: Katekizma, Biblije, Abecednika in drugih. Predstavljajo steber slovenske književnosti. Ogledali smo si tudi Trubarjev spomenik, ki ga je postavilo slovensko ljudstvo ob 400-letnici prve slovenske knjige.

Iz Rašice smo se odpeljali proti Turjaku. Pri gradu nas je že čakala vodička. Ko nam je pripovedovala o zgodovini gradu nam je povedala tudi kako je bilo tu med II. svetovno vojno. Belogardisti so imeli v gradu svoje ujetnike in zatočišče pred partizani. Vendar so bili partizani tako močni, da so se nazadnje belogardisti vdali. V tistem spopadu je bilo veliko žrtev. Na te grozne dogodke opozarja spominska plošča pri vhodu v grad. Večina gradu je v ruševinah, vendar so ga v zadnjem času precej obnovili. Ogledali smo si prostor, kjer je bila Luthrova kapela in muzej z razstavljenimi slikami, napisi, zemljevidi in predmeti, ki so jih včasih uporabljali. Veličina in burna zgodovina gradu sta nas prevzela in žal nam je, da je bil tako porušen.

Tako se je končal naš kulturni dan, ki je bil za nas zelo zanimiv in poučen, ker smo mnogo novega zvedeli in videli.

Tanja Zgonc, 8.a
Literarni krožek,
OŠ Kočevje

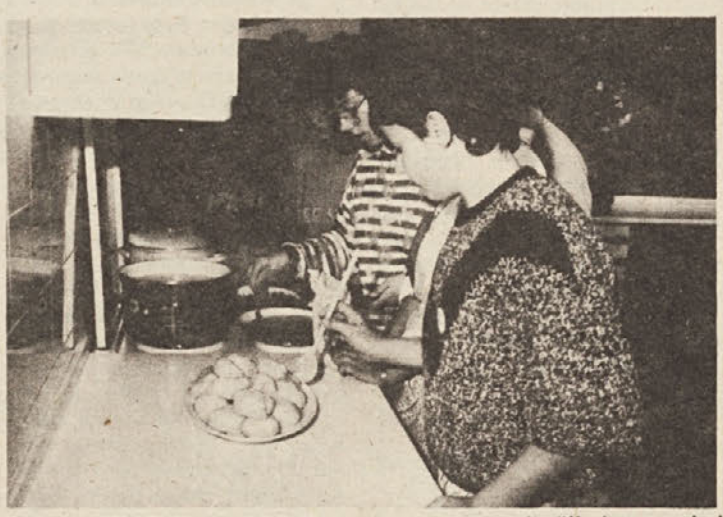

V osnovni šoli Zbora odposlancev, ki je med največjimi osnovnimi šolami v Sloveniji, smo veseli vsakega napredka.
V ponedeljek, 24. oktobra 1988 so učenci začeli tečajni pouk gospodinjstva v preurejeni učilnici. Del prostora je opremljen s klopmi, drugi del pa s kuhinjskimi elementi. Za tečajni pouk obrambe in zaščite ter prve pomoči smo dobili učilnico v pregrajenem hodniku. Praktično učenci zelo radi delajo – vprašanje je le, kako pridno gospodinjijo doma?! (foto: M. Jelenovič)

Dora Majerle

Jesen ob rudniškem jezeru

Šumeče breze ob jezeru se v jesenskem vetriču čudijo nad spremembo narave okrog sebe. Na modri gladini so se pojavile račke, ki so priletele od kdo ve kod. V toplem jezeru se gugajoče prepirajo za vsako ribico, ki se je pustila ujeti. Breg sameva. Krasijo ga tenkolase breze. Njihove veje krašijo zlatorumeni listi. Da so lepe, jim pritrjuje mirno jezero, v katerem se vztrajno ogledujejo. Morda se spominja toplih poletnih dni, raznobarvnih jader in kopalcev, ki so zdaj povsem pozabili nanj. Zato pa se sedaj poleg brez ogledujejo v njem modro nebo in oblački, ki občudujejo njegovo spokojno lepoto. Pridejo, se pogledajo in se razblinijo. Pogled na jezero me navdaja z mirom in občudovanjem.

Petra Fink, 6.f
Literarni krožek,
OŠ Kočevje

Pisma bralcev

Spoštovani!

V začetku vas vse v uredništvu najlepše pozdravljam. Prilagam (mislim, da je pravilno rešena) KRIŽANKO, katere sem se lotil reševati pri sorodnikih, kjer sem jo tudi dobil.

Glasilo je zelo dobro sestavljeno, obširno in pregledno ter kot tako naj bi bilo tudi v bodoče.

Še enkrat lep tovariški pozdrav in SREČNO VSEM!

R.

Romanu Šnebergerju-Cerkveniku, ki nam je to pismo poslal, se zahvaljujemo za pismo in pozdrave. Roman! Vaše opravičilo zaradi slabe pisave, ki ste ga navedli pod P.S., je bilo popolnoma odveč, tako kot tudi vaš strah, da bi motilo, ker vam je pri križanki ponagajal »kemični« svinčnik. Žal pa križanka ni bila pravilno rešena, saj je enota za tlak TORR in je torej indijsko glasbilo SITAR, igralec Angelovski pa KOLE. Upamo pa, da vas to ne bo odvrnilo od vaše namere, da bi se »lotili reševanja še kakšne naše križanke« in zato vam želimo več sreče prihodnjič.

urednica

LITERARNI KOTIČEK

Ustvarjalci in njihova dela

Koliko ljudi pozna to prijazno osebo s slike? Nekateri jo poznajo, drugi so morda videli le njeno zbirko pesmi v Ljudski knjižnici. Ko sem se napotila k njej, sem pričakovala, da me bo na pragu pozdravila šestdesetletna prikupna ženica. Na moje začudenje me je pričakala devetintridesetletna, polna življenja in nasmejana **Živka Komac.**

Živka je mati dveh otrok, zaposlena v Melaminu, kjer jo sodelavci poznajo kot dobrega človeka, ki rad pomaga in »nudi drugim majhne sreče«, kot to sama pravi. Posebno rada pa piše.

Piše že od malega. Najprej je začela s spisi, v petem razredu pa ji je prelomnico pomenila pesem, ki jo je napisala.

Pravi, da ima rada slovenski jezik in da ji je slovenščina kot melodija ter da morda zato piše tako veliko, ker ji govorno izražanje ne gre ravno z jezika.

Živka piše pesmi o človeku, prijatelju, ljubezni, ki naj bi jo človek daroval človeku. V svojih pesmih želi ljudi pripeljati do spoznanja, kako so kratki trenutki, ki jih živimo, a kljub temu ne znamo spoštovati življenja in ceniti njegovih lepot ter drobnih sreč, ki nam jih nudi. V pesmih skuša dopovedati, kako pomembno je prijateljstvo, saj je

prijatelj tisti, na katerega se lahko zaneseš, ko ti je najhuje.

Poleg teh pesmi pa piše še zbadljivke o trenutni družbeni situaciji.

Leta 1968 se je preko Rudisa zaposlila za nekaj časa v Nemčiji. Tu je v slovenskem glasilu Naši stiki objavila pesem Ptiček. Kasneje je objavila mnogo člankov tudi v Melaminovih novicah. Ponavadi so bili to literarni prispevki, pa tudi zbadljivke o šoli in družbi.

Na pobudo svojih sodelavcev je izdala zbirko pesmi. Naslovila jo je Njej, saj jo je posvetila svoji materi.

Izbrala je šestdeset pesmi in zaprosila Petra Božiča, da jih je ocenil in izbral za pesniško zbirko. Po letu in pol ji je pesmi le vrnil. S pomočjo Kulturne skupnosti in melaminskega sindikata je Živki končno le uspelo izdati zbirko v nakladi petsto izvodov.

Predno sva se poslovili, pa je dejala še tole:

»Vse pesmi so zagrenjene. Ljudje so namreč slepi, ko gre za drugega človeka. Vsi si želimo raj na Zemlji, istočasno pa ta raj rušimo. Premalo je zaupanja v ljudi, preveč je pehanja za prestiž, premalo cenimo majhne sreče. Kadar je vsega lepega premalo, je v tem primeru najboljši rek, ki mi je najbolj pri srcu: NI HUJŠIH BOLEČIN, KOT V NESREČI SREČNIH DNI SPOMIN.«

Romana Novak

Razstava v domu!

V Domu starejših občanov tudi v novembru pripravljajo razstavo izdelkov ročnih del. Stanovalci doma v okviru delovne terapije neutrudno ustvarjajo. Svoja dela, ki bodo tudi naprodaj, popestrena z okusnimi piškoti, bodo na razstavi 24. in 25. novembra 1988. ***Otvoritev razstave bo v četrtek, 24. novembra ob 11. uri, odprta pa bo do petka 25. novembra do 18. ure. Vabljeni!***

Jože Novak

Apokalipsa

Zemljan se v krču bo lastnem zdrobil
ko zadnjo bo bilko še svojo zalil.
Ne vode več čiste, ne zraka ne bo
le krik po življenju bo rezal v uho.

Epoha življenja že h koncu drvi
a človek živeti tako si želi.

Moli in prosi, da se čudež zgodi
v smrtnem mu strahu čelo žari.

Ljubil bi, jokal, želel bi in pel
samo da se zemlja ne zruši v pepel.

Jočejo starčki in mladi ljudje,
rjovejo živali, ki slutijo gorje.

Apokalipsa je že na pohodu
na severu, jugu, vzhodu, zahodu.
Vojna, Lakota, Kuga in Smrt –
nad zemljo že nosi mrtvaški prt.

Megla

V gosti sivi megli tavam naokrog.
Zebe me in strah me je.
Pa še ta smrdljivi smog!
Pod nogami nekaj mi zacvili...
Ah, samo podgana je.
Ta črna zver se mi še smili!
V gosti sivi megli tavam naokrog
in v paniki, da ni izhoda
več ne čutim nog.
Skozi meglo mi pogled prodira.
Za hip se mi zazdi,
da daleč medla luč gori.
Poslušam v gluho sivo temó.
Prešeren smeh onkraj megle
se mi zareže v uho.

Hej! Prijatelj!
Si ti onkraj te sivine?!
Je ta medla luč sonce iz davnine?!
Je na oni strani še svetló
veselo, čisto in toplo?!

Hej! Prijatelj! Pridi pome!
Tukaj je tako temno in strah me je!
Tukaj je tako hladno in zebe me!
Hej! Prijatelj! Pridi pome!

Pohod na Porezen

Že spomladi, ko se je začel topiti sneg tudi po vrhovih slovenskih gora, smo se na sestanku osnovne organizacije sindikata upravnih organov skupščine občine začeli dogovarjati o tradicionalnem sindikalnem izletu. Tokrat ga bomo organizirali malo drugače, smo si rekli. Šli bomo v hribe. Toda kam? Večina za hribe zagretih je predlagala kar Triglav. Izkušeni in hribov vajeni Darko pa je odločil, da bi bila ta tura za nas, ki v glavnem presedimo v občinskih pisarnah dneve in dneve in si bolj malo nabiramo potrebno kondicijo tudi v popoldanskih urah, prenaporna. Zato smo se dogovorili za Porezen, 1632 m visok hrib, ki stoji na razpotju med Primorsko in Gorenjsko.

Da bi dobili čim več pohodnikov, smo dodali k pohodu še ogled partizanske bolnišnice Franje. Pa ni dosti zaleglo. Spomladanski datum, za katerega smo se ogreli, je odpadel, češ da so tu že dopusti in bi bila udeležba slaba. Tako smo pohod preložili na jesenski čas. Odpravili smo se v nedeljo, 23. septembra. Zbralo se nas je šest navdušencev. Kljub nizkemu številu smo bili vsi zelo dobre volje. Vreme je bilo kot nalašč za takšen pohod. Želeli smo si ogledati tudi bolnico Franjo. Misleč, da bomo ob povratku prepozni in preutrujeni, smo na poti spremenili prvotni načrt. Odpeljali smo se najprej v Cerkno, bili tistega dne prvi obiskovalci partizanske bolnišnice, nato pa smo začeli pot proti vrhu. Dolžine poti in strmin, ki so bile pred nami, seveda nismo poznali. Dolince smo sicer povpraševali po poti, toda nismo jih verjeli, ko so vsi po vrsti zatrjevali, da nas čaka 4 ali 5 ur zmerne hoje. Hodili smo res zmerno, toda pot je bila precej strma in naporna. Začetno navdušenje je po dobri uri hoje izpuhtelo. Pogovor in smeh ter dobra volja sta utihnila. Vsi smo se začeli ukvarjati sami s seboj; zbirali moči in voljo. Sram nas je bilo priznati, kako vse drugače smo si predstavljali to pot. Vsakokrat, ko smo dospeli iz gozda na senožeti, smo upali, da bomo pred seboj zagledali vrh. Saj ni več daleč, smo si prigovarjali. Vrhovi pa so drug za drugim ostajali za nami. Po štirih urah grizenja smo na prelepih košeninah zagledali mogočen hrib. Le neradi smo priznali, da bo ta pravi. Bil je še zelo daleč. Pa je vendarle bil pravi. Zaslišali smo glasove planincev, ki so prihajali z vseh strani. Ob vznožju smo zagledali trop ovac. Pogled nanje in na vrh je bil čudovit. Kakor skale so stale ovce druga ob drugi. Postajali smo žejni. Iz termovk in čutar ni več pritekla niti kaplja tekočine. V koči na vrhu si bomo natočili toplega čaj. Pa pivo bi se prileglo. Samo en kozarec. Vsi ga bomo poskusili, smo si obljubljali. Samo vzdržati je treba.

Bolj ko smo se bližali vrhu, bolj je postajali hladno. Megla je zastirala pogled pred nami. Kar naenkrat smo zagledali spomenik pred sabo. Oddahnili smo si. Škoda, da ni razgleda. Boška grapa bi se morala videti, pa daleč po primorski krajini. Pogled bi se ustavil tudi visoko v Julijskih Alpah. Nič zato. Pohitimo do koče. Mogoče se bo vreme le spremenilo.

Na vratih nas je pozdravil oskrbnik. Kako veseli smo ga bili. Pa je povedal, da bi skoraj prišli na zaprta vrata. S sinom in psičko se je odpravil proti domu, ko nas je zaslišal. Vrnil se je, pripravil čaj in nam postregel. Tudi piva ni manjkalo. Posedli smo po klopeh. V hipu je izginila bolečina, ki se je še pred nekaj minutami tako pekoče zajedala v mišice. Z obrazov je sijalo zadovoljstvo in prava sreča. Premagali smo sami sebe, premagali goro. Nič nas ni skrbelo, da se je dan že globoko prevesil v drugo polovico in da nas čaka tudi nazaj v dolino naporna pot. Važno je bilo, da smo prispeli na cilj.

Po dobre pol ure počitka smo se skupaj z oskrbnikom odpravili v dolino. Namesto nas je on naredil načrt. Če smo hoteli prispeti nazaj pred nočjo, smo se morali spustiti po najbolj strmi poti v Cerkno. Zadnji del poti sta naš voznik Vinko in tovariš Hinko pospešila korak proti oskrbnikovemu domu ter se odpeljala z njegovim avtom do bolnišnice, kjer nas je čakal naš kombi. Nestrpno smo ju pričakovali. Po asfaltni cesti res ni bilo lahko ubirati koraka. Zelo smo si oddahnili, ko smo že od daleč zagledali luči našega kombija.

S hvaležnostjo in ponosom nad izredno dobroto, ki nam jo je naklonil oskrbnik koče na Poreznu, tov. Petrovčič, smo se poslovili in se s pesmijo in smehom pozno zvečer srečno vrnili v Kočevje, kjer smo si obljubili, da prvi pohod ne bo zadnji.

Udeleženka pohoda

ŠPORT, ŠAH IN REKREACIJA

Uspešen nastop športnikov–rekreativcev RŠD ITAS na ŠIMIS 88

V soboto, 8. 10. 1988 so bile v Kopru letne športne igre motorne industrije Slovenije (ŠIMIS 88). Po ukinitvi športnih iger motorne industrije Jugoslavije v letu 1980 je na tem področju vladalo sušno obdobje.

Na letošnjih zimskih igrah pod nazivom SPAIS na Rogli, smo se predstavniki DO iz Slovenije dogovorili, da srečanja delavcev omenjene industrije organiziramo tudi v letnem času. Organizacijo letnih iger je prevzela DO TOMOS Koper ter jo na zadovoljstvo vseh udeležencev odlično izpeljala. Na ŠIMIS 88 so nastopile naslednje delovne organizacije: Vozila Nova Gorica, Avtomontaža Ljubljana, IMV Novo mesto, Cimos Koper, Tomos Koper in ITAS Kočevje. Tekmovale so v naslednjih športnih panogah: mali nogomet, namizni tenis, odbojka – moški in ženske, košarka, rokomet, šah, kegljanje – moški in ženske, streljanje – moški in ženske, kros ter vlečenje vrvi in pikado, ki pa niso štele v tekmovalni program.

RŠD ITAS je nastopil v osmih panogah in to samo v moški konkurenci s 40 tekmovalci. Kljub temu je tako v končni skupni uvrstitvi, kot v skupni uvrstitvi moških osvojil 3. mesto, kar je nedvomno izreden usepeh. Če bi nastopila še moška ekipa v odbojki in zasedla zadnje mesto, bi zmagali v skupni uvrstitvi pri moških. Toda že nastop 40 tekmovalcev je bilo za DO veliko finančno breme. Z veliko razumevanja celotnega kolektiva, vseh samoupravnih organov, sindikata in vseh vodstvenih delavcev se je tudi problem financiranja ugodno rešil. Vsi udeleženci iger se vsem navedenim iskreno zahvaljujemo in prepričano smo, da smo z doseženimi rezultati in obnašanjem na igrah upravičili njihovo zaupanje. Same igre so dokazale, da so tovrstna srečanja delovnih ljudi nujno potrebna, posebno v sedanjem trenutku.

Druge ŠIMIS v letu 1989 bodo v Novem mestu v organizaciji IMV. Bližina odigravanja iger nam bo omogočila, da bomo lahko nastopili v vseh panogah, mogoče celo z ekipami v ženski konkurenci. Vključevanje žensk v delo RŠD nam je tudi ena prvih nalog v prihodnjem obdobju.

Rezultati:

mali nogomet: 1. Tomos, 2. Cimos, 3. IMV, 4. ITAS, 5. Avtomontaža, 6. Vozila.

Za RŠD Itas so nastopili: Marjan Tekavec, Stojan Briški, Dušan Rauter, Mladen Malnar, Jože Košir, Silvo Potočnik, Srečko Žagar, Božo Bartolme in Tone Farič.

namizni tenis: 1. ITAS, 2. Tomos, 3. IMV, 4. Vozila, 5. Cimos.

Za RŠD Itas so nastopili: Edo Osterman, Dušan Špelič, Brane Obranovič in Marjan Adlešič.

košarka: 1. Tomos, 2. ITAS, 3. IMV, 4. Cimos.

Za RŠD Itas so nastopili: Davor Grgorič, Stane Vlašič, Silvo Papež, Tomaž Obranovič, Igor Trdin in Jože Lisac.

rokomet: 1. Avtomontaža, 2. Tomos, 3. IMV, 4. ITAS.

Za RŠD Itas so nastopili: Dušan Križman, Jože Rački, Ivan Žerjav, Jože Bartolme, Jože Primčič, Marjan Arko, Marjan Ofak in Vinko Hrovat.

šah: 1. Avtomontaža, 2. Vozila, 3. ITAS, 4. Tomos, 5. Cimos, 6. IMV.

Za RŠD Itas so nastopili: Viktor Sušin, Franc Miklič, Franc Volf in Bojan Kerec.

kegljanje: 1. ITAS, 2. Avtomontaža, 3. IMV, 4. Tomos, 5. Cimos.

Za RŠD Itas so nastopili: Jože Legan, Boris Ožanič, Alojz Kojek, Viki Gričar, Božo Arko in Tone Jalovec.

streljanje – ekipno: 1. ITAS, 2. IMV, 3. Tomos, 4. Avtomontaža, 5. Vozila, 6. Cimos.

streljanje – posamezno: 1. Rober Kranjc, IMV – 180, 2. Franko Petelin, Tomos – 180, 3. Ivan Klun, Itas – 178, 4. Alenka Beljšak, Itas – 178, 5. Božo Dobnikar, Itas – 178, 6. Ivan Badolič, Vozila – 177, 7. Tone Fink, Itas – 173, 8. Robi Vrhovšek, Itas – 173.

kros – ekipno: 1. IMV, 2. ITAS, 3. Tomos.

kros – posamezno: 1. Boris Bukovec – IMV, 2. Polde Saje – IMV, 3. Dušan Rauter – ITAS, 5. Stojan Briški – ITAS, 6. Srečko Žagar – ITAS.

vlečenje vrvi: 1. Tomos, 2. ITAS, 3. IMV, 4. Avtomontaža, 5. Vozila.

Za RŠD Itas so vlekli: Franc Beljan, Stane Vlašič, Silvo Papež, Alojz Kojek, Franc Volf, Tone Jalovec in Jože Rački.

skupna uvrstitev moški: 1. Tomos 215 točk, 2. IMV 202 točki, 3. ITAS 197 točk, 4. Avtomontaža 135 točk, 5. Cimos 88 točk, 6. Vozila 47 točk.

končna skupna uvrstitev: 1. IMV 272 točk, 2. Tomos 262 točk, 3. ITAS 197 točk, 4. Automontaža 182 točk, 5. Cimos 111 točk, 6. Vozila 70 točk.

Jože Kozina

Akcije RŠD Itas ob prazniku DO – 10. oktobru, Dnevu kovinarjev

Iz svojega programa dela je RŠD ITAS ob prazniku DO izvedel naslednje akcije:

Tenis: Glede na to, da je z izgraditvijo teniških igrišč izredno naraslo zanimanje za ta izredno lep in koristen šport se je RŠD ITAS odločil, da organizira prvenstvo posameznikov. Nastopilo je 14 članov DO, kateri so pokazali precej znanja in borbenosti. V finalu sta se pomerila Branko Koleta in Miro Struna. Dokaj presenetljivo je zmagal Struna in za zmago prejel pokal v trajno last. Tretjo in četrto mesto sta zasedla Alojz Antič in Božo Dobnikar. Zahvaljujemo se IKS Kočevje za brezplačno uporabo teniških igrišč.

Nogomet: Organizirano je bilo tradicionalno srečanje nogometašev – veteranov. Po izredno zanimivi in borbeni igri, je bil kljub streljanju enajstmetrovk rezultat 12 : 12. Ob tej priložnosti smo Pavlu Komacu podarili skromno darilo, kot zahvalo za dolgoletno požrtvovalno delo v DO na športnem področju.

Planinstvo: Sekcija planinstva je organizirala pohod na Mestni vrh. Po zaključku pohoda je bilo prijetno srečanje, za katere lahko rečemo, da je nujno potrebno vsakemu delovnemu človeku tako za boljše splošno počutje kot v DO in na svojem delovnem mestu.

V planu smo imeli še več podobnih akcij, ki pa smo jih morali odpovedati zaradi sodelovanja naših športnikov – rekreativcev na letnih športnih igrah motorne industrije Slovenije v Kopru.

Jože Kozina

OBRTNIK IN UMETNIK – Na fotografiji je Marjan Leš, ki je uradno obrtnik lesnorezbarske stroke, dejansko pa obrtnik in umetnik. Marjan, ki ni star niti 40 let, je doma iz Gerova v zgornjem delu Kolpske doline. Kot obrtnik je med drugim izdelal tudi mnoge »kozolčke«, ki so lahko hkrati krajevni napisi, table krajevnih in turističnih zanimivosti, pa tudi oglasne deske krajevnih skupnosti in vaških odborov. Kar 14 takih kozolčkov je izdelal tudi za posamezne vasi v krajevni skupnosti Osilnica. Marjan pa je tudi umetnik–kipar. Njegova posebnost so tudi veliki reliefi, široki tudi do dveh metrov in visoki do metra. Izdelal jih je že okoli 30, poleg tega pa še nešteto manjših kipcev. Nekatera njegova dela krase tudi domove in uradne prostore v kočevski občini. Na njih upodablja predvsem življenje in delo ljudi v zgornjem delu Kolpske doline, ki je bogata po gozdovih. Za svoje delo–relief Oglarji je prejel tudi prvo nagrado na razstavi Človek in gozd, ki je bila letos poleti v Delnicah. (foto: Jože Primc)

SEJEM RABLJENE SMUČARSKE OPREME *bo v soboto, 19. 11. 1988 od 9. do 13. ure v prostorih restavracije NAMA.*

Na sejmu lahko ponudite vso zimsko športno opremo (od smuči, drsalk, do oblačil). Pomoč pri vrednotenju opreme bodo nudili člani Smučarskega kluba Kočevje.

Če vas smučarski čevelj žuli, če imate kakršenkoli drug problem z njim ali če rabite nasvet za nakup novih čevljev, vam bo na sejmu na razpolago z nasveti Alpinin serviser.

Montažo vezi in vsa ostala popravila smučarske opreme bo opravljal

Sport Servis Smola

v sodelovanju z Namo po lanskoletnih cenah!!!

Organizatorja sejma Smučarski klub Kočevje in NAMA Kočevje vabita k udeležbi.

BUTIK ŽABA Kočevje

vam poleg vseh vrst nogavic nudi tudi veliko izbiro ženskega in moškega perila, bombažnih maj, trenirk, šalov, brisač, kuhinjskih krp...

OD 15. NOVEMBRA DO 15. DECEMBRA

dajemo pri nakupu nad 200.000.- din posebni popust.
Obiščite nas in si neobvezno oglejte naš asortiman.

Milena Selan
Butik ŽABA

optik trope lučka

Kidričeva ul. 2
61330 KOČEVJE

Ekspresno izdelovanje vseh vrst dioptrijskih, video, sončnih in zaščitnih očal iz uvoženih in domačih materialov.

Izdelujemo tudi očala na zdravniški recept.

Sprejemamo čeke in nudimo možnost odplačila na obroke.

Se priporočamo za obisk!

Obvestilo

Delovna organizacija EUROTRANS RIBNICA obvešča vse lastnike traktorjev IMT Beograd, da smo prevzeli servis za popravilo istih. Vršimo vsa poravila ter servise v garancijskem roku in izven.

Vsa pojasnila lahko dobite v tehnični službi v Goriči vasi ali po telefonu 861-021 v času od 6. do 22. ure. (Na isto številko lahko tudi naročite popravilo).

Ribnica, dne 17. 10. 1988 *Tehnična služba*

Sindikalne športne igre v streljanju

Na strelišču strelske družine (SD) »Mirko Bračič« so bile v soboto 22. 10. 1988 sindikalne športne igre (SŠI) v streljanju za leto 1988. Organizatorja iger sta bila Strelska zveza Kočevje in SD »Mirko Bračič«. Na tekmovanju je nastopilo 8 moških in 4 ženske ekipe s skupno 26 člani in 12 članicami. V moški konkurenci je premočno zmagala ekipa ITAS I, katera je bila tudi zmagovalec ŠIMIS 88. V konkurenci posameznikov so prva tri mesta osvojili člani ITAS I, med članicami posamezno pa je zmagala Alenka Belšak ITAS, katera je dosegla najboljši rezultat prvenstva.

Rezultati:

Člani ekipno: 1. ITAS I – 538 krogov, 2. TEKSTILANA – 493 krogov, 3. ITAS II – 487 krogov.

Članice ekipno: 1. MELAMIN – 498 krogov, 2. ITAS – 493 krogov, 3. KOČEVSKI TISK – 405 krogov.

Člani posamezno: 1. IVAN KLUN, ITAS – 181 krogov, 2. BOŽO DOBNIKAR, ITAS – 179 krogov, 3. MATIJA MARINČ, ITAS – 178 krogov, 4. MIRO VUKOVIČ, ŽTP – 177 krogov, 5. JANKO SKEBE, UJV – 177 krogov.

Članice posamezno: 1. ALENKA BELŠAK, ITAS – 184 krogov, 2. MARIJA ZALAR, MELAMIN – 174 krogov, 3. TONČKA EBERLE, MELAMIN – 169 krogov, 4. MARIJA ŠULMAN, MELAMIN – 155 krogov, 5. INES SKEBE, ITAS – 152 krogov.

Božo Dobnikar

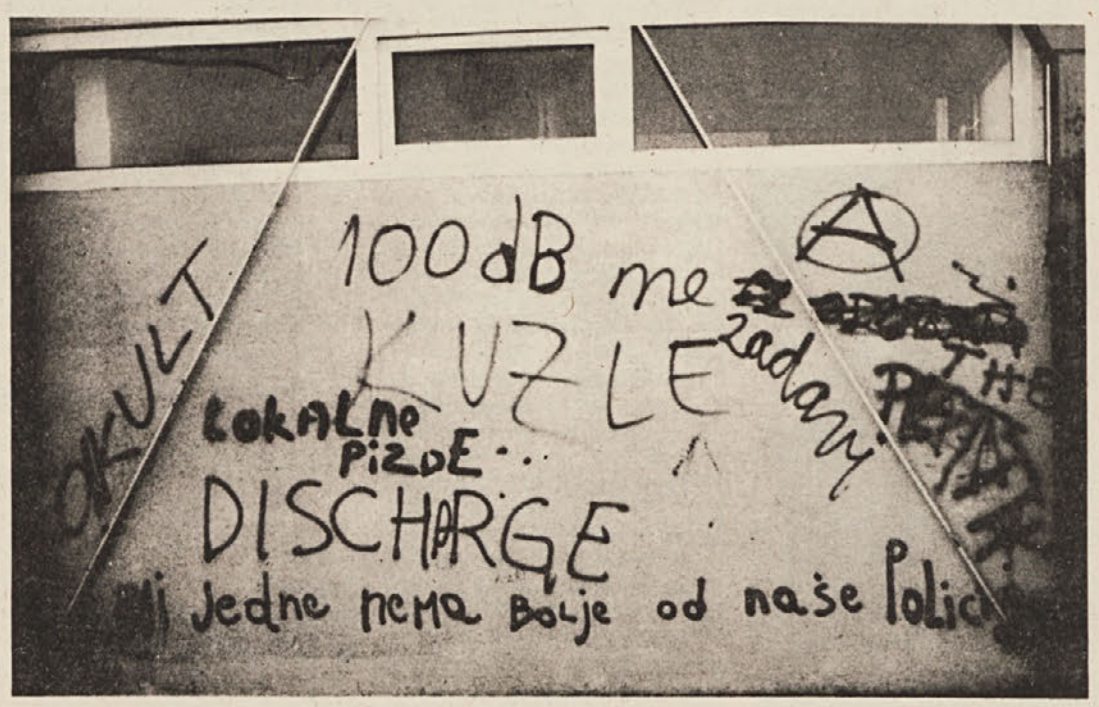

Odraz slovenske kulture na zunanji steni »bazena«? (foto: J. Primc)

PREKLIC

Podpisani Žagar Anton iz Podplanine št. 11 preklicujem besede, ki sem jih izrekel na sodišču v Kočevju, zoper ŽAGAR Ivana iz Trave št. 29, in sicer:

»Mrzi me in rekel je mojemu sinu, da bo razbil naš spomenik na pokopališču«, ker so neresnične.

Žagar Anton

zavarovalna skupnost triglav
DOLENJSKA OBMOČNA SKUPNOST
NOVO MESTO

Zavarovalstvo na Dolenjskem

Na Dolenjskem je bil ustanovljen in začel poslovati Državni zavarovalni zavod (DOZ) dne 1. 5. 1946 in je obsegal območje sedanjih občin: Brežice, Črnomelj, Kočevje, Krško, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Sevnica in Trebnje.

Leta 1948 se je območje podružnice DOZ Novo mesto zmanjšalo z ustanovitvijo DOZ Podružnice Krško. V času od leta 1949 do leta 1956 je bilo izvršenih nekaj reorganizacij območij podružnic DOZ. Od 1. 1. 1957 je teritorij podružnice DOZ, kasneje Medobčinske zavarovalnice Novo mesto, potem poslovne enote Zavarovalnice Sava in od leta 1977 Dolenjske območne skupnosti Zavarovalne skupnosti Triglav ostal nespremenjen, zajema pa območje občin: Črnomelj, Kočevje, Metlika, Novo mesto in Trebnje.

Dolenjska območna skupnost Novo mesto se v Zavarovalni skupnosti Triglav uvršča med srednje velike območne skupnosti. Naš delež v celotnem Triglavu se vsa leta giblje med 5 – 6 %, tako po zbrani premiji kot po številu zavarovanj. Rast premij in števila zavarovanj je bila sledeča:

leto	premija v 000 din	število zavarovanj
1946	12,83	3.799
1954	517	23.306
1962	4.700	48.244
1970	23.911	59.646
1978	192.057	119.523
1986	3,729.899	177.296
1987	8,446.432	181.183

V strukturi skupne zavarovalne premije je prevladujoč (70 %) delež družbenega sektorja, kar je tudi razumljivo glede na sorazmerno močno gospodarstvo Dolenjske, ki se je posebno hitro razvijalo v 70-ih letih, kasneje pa se je njegov razvoj upočasnil. Največje gospodarske delovne organizacije, kot so IMV, Krka, Novoles in Pionir iz Novega mesta ter Avto-Kočevje in LIK iz Kočevja združujejo kot naši zavarovanci več kot četrtino skupne zavarovalne premije. Prizadevamo si, da bi ob dobri zavarovanosti družbenega sektorja povečali zajetje v zasebnem sektorju, saj se zavedamo, da je zavarovalna zaščita na tem področju še vedno neustrezna.

Zavarovalna skupnost Triglav
Dolenjska območna skupnost

GREMO V KINO

Predvideni filmski spored od 15. novembra do 15. decembra
Pridržujemo si pravico do sprememb!

CIKLON, ameriški znanstveno fantastični akcijski film
HELLRAISER, ameriški horor
film na temo Pandorine skrinjice, v kateri so skrite sile zla, ki jih odkrije in zlorabi človek
DVA VRAGA IZ ČIKAGA, ameriški akcijski
AMERIŠKI NINDA – I. del, ameriški akcijski, REPRIZA
ZAPORNICE BETONSKE DŽUNGLE, ameriški triler
BOTER – I. del, ameriška kriminalka
Režija: FRANCIS FORD COPPOLA
Glavne vloge: MARLON BRANDO, AL PACINO, DANE KEATON
Eden najbolj gledanih filmov vseh časov, nagrajen s tremi Oskarji
OPOZORILO: DALJŠI FILM, zvišana cena vstopnic!
GLEMBAJEVI, jugoslovanska drama, Pula 88
PHENOMENA – NADNARAVNI POJAV, it. grozljivka
šokanten, vizuelno privlačen in doslej najbolj uspeli film it. režiserja DARIA ARGENTA
BUD SPENCER IN TERENCE HILL – FANTA IN POL, it. pustolovski film
CIGANČICA, ameriška komedija iz programa jugoslovanske kinoteke,
glavni vlogi: STAN LAUREL IN OLIVER HARDY
BOTER – II. del, ameriška kriminalka
Gl. vloge: AL PACINO, ROBERT DE NIRO, DIANE KEATON
Nadaljevanje Botra nekateri označujejo za boljšega od originala – ta krvava kronika je nagrajena s 6 Oskarji, kritiki pa film proglašajo za najboljši ameriški film desetletja.!
OPOZORILO: DVOJNA DOLŽINA FILMA!
ZALJUBLJENA MELODY, nem. erotski
ČAROVNICE IZ EASTWICKA, ameriški znanstveno fantastični, FEST 88, film po romanu JOHNA UPDIKEa, nominiran s 3 Oskarji, sijajna igralska zasedba: JACK NICHOLSON, CHER, SUSAN SARANDON, MICHELLE PFEIFFER
BILO JE NEKOČ V AMERIKI, repriza it. ameriškega filma v gl. vlogi: ROBERT DE NIRO, JAMES WOODS
Film je prikazal l. 84 v Cannesu in v Benetkah kot glavna svečanost festivala.
DEKLETA ZA UŽIVANJE, nem. erotski
POSLEDNJI VALČEK, ameriški glasbeni spektakel
OBVESTILO: TOKRAT ZARES na sporedu!
IME ROŽE, ameriški zgodovinski, FEST 88
DOBROSRČNI MEDVEDKI, risanka
SPOR ZARADI OGNJA, francoski pustolovski spektakel
STRAST ZA JULIJO, erotska drama
VESOLJNI VAMPIRJI, ameriški znanstveno-fantastični

KC – KINO KOČEVJE

Panika

Učitelj likovnega pouka je v razredu razdelil prazne risalne liste in naročil otrokom, naj narišejo nekaj, kar jih spominja na paniko, nesrečo, preplah...
Hodil je po razredu in gledal, kaj rišejo. Eni so risali avtomobilsko nesrečo, drugi poplavo... Janezek pa je sedel, na listu pa je imel narisano veliko rdečo piko.
Učitelj: »Janezek, kaj pa je to?«
Janezek: »Panika!«
Učitelj: »Razloži, prosim!«
Janezek: »Moja sestra, ki je stara 17 let, ima že tri leta vsak mesec na koledarju takole rdečo piko. Zdaj je že dva meseca nima več in doma je grozna panika...«

Nagradna križanka št. 8

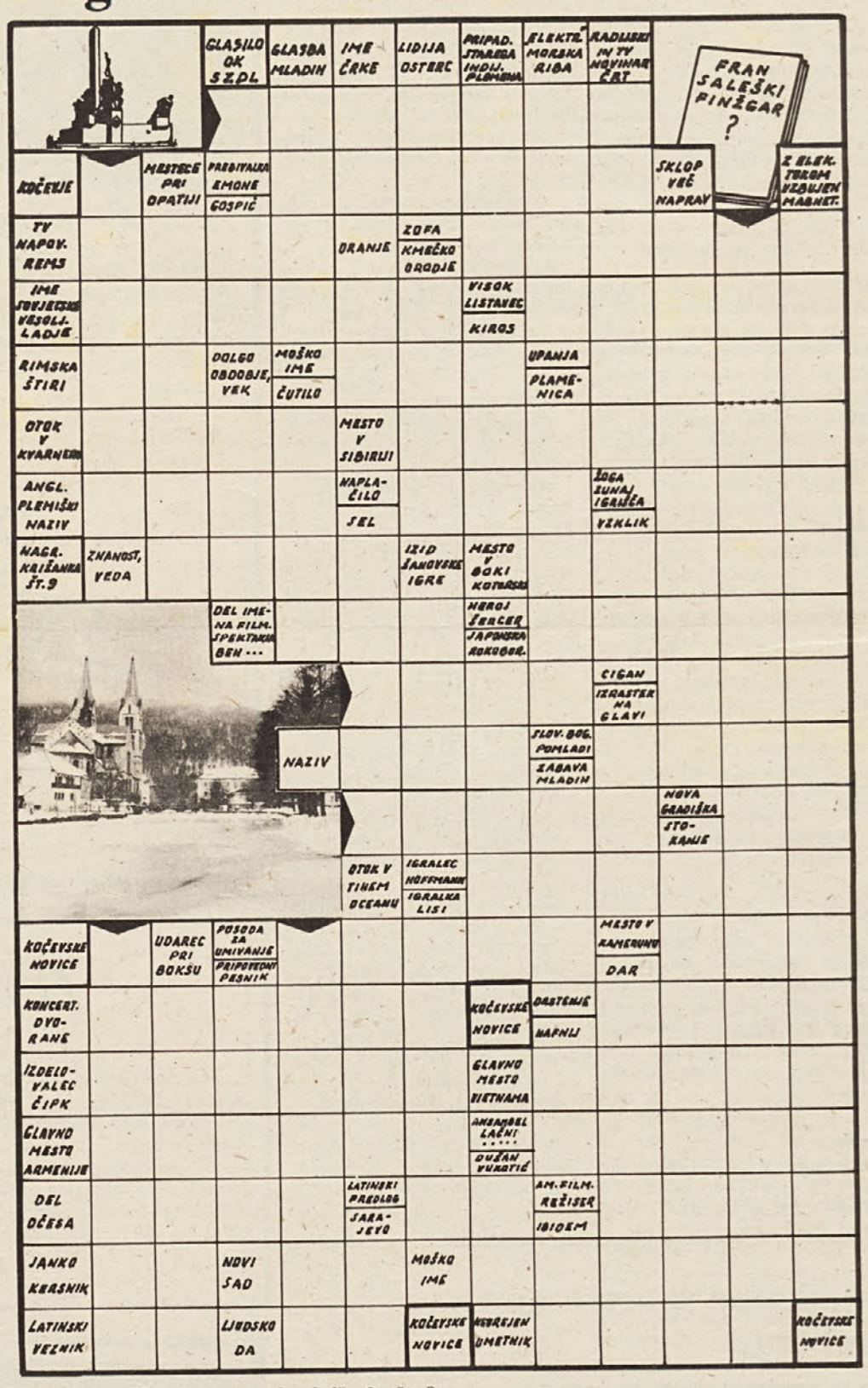

Prejeli smo 53 rešitev nagradne križanke št. 8.
Izmed 38 pravilno rešenih smo izžrebali:
1. nagrada: FRANC RUPNIK, Turjaško naselje 6, 61330 Kočevje
2. nagrada: GENICA MALNAR, Turjaško naselje 8, 61330 Kočevje
3. nagrada: JELKA SMOLIČ, »Itas«, 61330 Kočevje

Rešitve nagradne križanke št. 9 pošljite do 5. decembra v zaprti kuverti s pripisom – nagradna križanka – na naslov: Uredništvo Kočevskih novic, Ljubljanska 7, 61330 Kočevje.
Za pravilno rešeno nagradno križanko št. 9 bomo izžrebanim podelili tri denarne nagrade:
1. nagrada: 10.000 din
2. nagrada: 7.000 din
3. nagrada: 5.000 din

Rezultate žrebanja bomo objavili v naslednji številki. Izžrebanim reševalcem bomo nagrade poslali po pošti.

Spomeniki NOB na Kočevskem

Spomenik na Dolnji Brigi

Ob magistralni cesti Kočevje – Brod na Kolpi leži večja vas Banja Loka. Od Kočevja je kraj oddaljen 20 km in leži na nadmorski višini 554 m. Sodeč po zapiskih je naselje že staro, saj ga kostelski urbarji omenjajo že leta 1494. Tik pred vojno je vas štela nekaj manj kot 200 prebivalcev, vendar se je njeno število stalno zmanjševalo zaradi ekonomske migracije. Zlasti pa se je število prebivalstva zmanjševalo med narodnoosvobodilno borbo in po njej, saj šteje vas sedaj le dobro četrtino nekdanjega prebivalstva. Iz te vasi sta doma tudi narodna heroja Anton Marincelj-Janko (1917–1943) in Andrej Cetinski-Lev (roj. 1921).

Sredi oktobra 1941 se je v kraju nastanila četa fašistov in ostala do konca aprila 1942, ko se je morala umakniti v Kočevje. 20. junija 1942 so se zopet vrnili v vas, a so jih že po dveh dneh (22. junija) napadli partizani Kočevskega odreda in zopet pregnali iz naselja. V tem boju je padel narodni heroj Zdenko Petranović-Jastreb, komandir mladinske čete hrvaških partizanov, ki je sodelovala v napadu.

Znano je, da je bila Kočevska pretežno osvobojeno ozemlje in je zaradi tega nudila vse pogoje za delovanje zalednih enot partizanske vojske ter političnih institucij, bolnic, delavnic itd. Izredno pomembno vlogo pa so imele partizanske tiskarne in ciklostilne tehnike, kjer so razmnoževali informacijsko-propagandno gradivo, brošure, denar, in vojaške priročnike. Med večje partizanske tiskarne je sodila TISKARNA TRIGLAV, ki je bila skrita v predelih Goteniškega Snežnika. Osebje večjih tiskarn je štelo skupaj s stražarji, kuharji ter strokovnimi in pomožnimi delavci tudi do 50 ljudi. Poleg strokovnih delavcev tiskarske stroke (stavci, tiskarji, strojniki, knjigovezi, vlagalke), je imel tiskarski kolektiv tudi aktivista za politično delo, t.j. politkomisarja. To dolžnost je pri kolektivu ciklostilne tehke in TISKARNE TRIGLAV opravljal Janez Masel-Lado, star prekaljen partizan in aktivist že od leta 11941.

Janez Masel-Lado se je rodil 1911 v Čepljah pri Lukovici v mlinarski družini. V napredno delavsko gibanje se je vključil že 1939. leta. V začetku marca 1942 je odšel v partizane. Priključil se je enoti na Krimu, ki je nato 19. marca 1942 prišla na Kočevsko. V Kočevskem odredu je bil komisar čete. Po kapitulaciji Italije je bil imenovan za komisarja ciklostilne tehnike in tiskarne Triglav.

16. junija 1944 je imel Lado opravek v Dolenji Brigi, ki je sicer bila osvobojena. Prav tega dne pa so Nemci in belogardisti v okviru svojih bojnih pohodov in kazenskih ekspedicij prišli v vas. Lada so težko ranili. Misleč, da je mrtev, so mu vzeli pištolo in sezuli škornje. Lado se je nato odvlekel v goščavo, kjer so ga našli domačini in ga odpeljali v partizansko bolnico v gozdu med Dolnjo Brigo. Tu je naslednje jutro umrl. Pokopali so ga na grobišču blizu bolnice. Po osvoboditvi so dali svojci njegove posmrtne ostanke prenesti v Brdo pri Lukovici.

Skupnost borcev partizanske centralne tehnike je Janezu Maslu-Ladu in še trem padlim partizanom postavila spomenik v Brigi. Spomenik stoji na desni strani magistralne ceste Kočevje–Brod na Kolpi, 500 metrov pred Banjo Loko. Izdelal ga je arhitekt ing. Ignac Gregorač-Vid. Spomenik ima masivno betonsko podlago ter kamnite gmote, ki meri 150 x 150 x 60 cm. Na čelni strani je vdelana črna marmorna plošča

Ob odkritju spomenika 19. septembra 1971 je Bogdan Osolnik, podpredsednik republiškega odbora ZZB NOV Slovenije, poudaril pomembno vlogo ilegalnega partizanskega tiska, Ignac Gregorač-Vid pa je opisal revolucionarno pot Janeza Masla in ostalih padlih partizanov.

Za vzdrževanje spomenika in okolja skrbijo borci iz Banja Loke ter mladinci in šolarji.

Nace Karničnik

kočevske novice

Glasilo »Kočevske novice« izdaja Občinska konferenca SZDL Kočevje. Oblikuje in ureja uredništvo: Ljubljanska 7, 61330 Kočevje – telefon: (061) 851-061. Glavna in odgovorna urednica Mojca Leskovšek-Svete. Lektor Mirjana Furlan. Gradiva za Delegatsko prilogo ne lektoriramo. Rokopisov in fotografij ne vračamo. Glasilo izhaja v nakladi 6.100 izvodov. Vsa gospodinjstva v občini ga prejemajo brezplačno. Letno izide 10 številk. Grafična priprava in tisk Tiskarna Novo mesto. Glasilo je oproščeno temeljnega prometnega davka po sklepu komiteja SRS za informiranje št. 421-1/72.

Izid naslednje številke 15. decembra 1988.